

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Erkut DORUL

MİLLİ EĞİTİME BAĞLI GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN REKREASYON
ETKİNLİKLERİNE KATILIMLARININ VE SERBEST ZAMAN ENGELLERİNİN
İNCELENMESİ (ANTALYA ÖRNEĞİ)

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2017

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Erkut DORUL

MİLLİ EĞİTİME BAĞLI GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN REKREASYON
ETKİNLİKLERİNE KATILIMLARININ VE SERBEST ZAMAN ENGELLERİNİN
İNCELENMESİ (ANTALYA ÖRNEĞİ)

Danışman

Yrd. Doç. Dr. M. Haluk ÇEREZ

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2017

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Erkut DORUL' un bu çalışması, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	Doç. Dr. Ezgi ERTÜZÜN	(İmza)
Üye (Danışmanı)	:	Yrd. Doç. Dr. M. Haluk ÇEREZ	(İmza)
Üye	:	Doç. Dr. Tennur YERLİSU LAPA	(İmza)

Tez Başlığı: ‘Milli Eğitime Bağlı Görev Yapan Öğretmenlerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi (Antalya Örneği)’

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 22/06/2017

Mezuniyet Tarihi : 20/07/2017

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘Milli Eğitime Bağlı Görev Yapan Öğretmenlerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi (Antalya Örneği)’ adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir, bunu şerefimle doğrularım

(İmza)

Erkut DORUL

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Erkut DORUL
Öğrenci Numarası	20145233001
Enstitü Ana Bilim Dalı	Spor Yöneticiliği
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Yrd. Doç. Dr. M. Haluk ÇEREZ
Tez Başlığı	Milli Eğitime Bağlı Görev Yapan Öğretmenlerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi (Antalya Örneği)
Turnitin Ödev Numarası	Alıntılar Dahil: 829466763 Alıntılar Hariç: 829466981

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 76 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 07/07/2017 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 9

alıntılar dahil % 15 'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

07/07/2017

(imzası)

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı
Yrd. Doç. Dr. M. Haluk ÇEREZ

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
SUMMARY.....	ix
ÖNSÖZ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN,SERBEST ZAMAN VE REKREASYON KAVRAMLARININ ANALİZİ

1.1. Zaman Kavramı.....	4
1.1.1. Zamanın Önemi.....	5
1.1.2. Kullanım Amacına Göre Zaman Çeşitleri.....	5
1.1.3. Zaman Yönetimi.....	6
1.1.3.1.Zaman Yönetimi İlkeleri.....	6
1.1.3.2.Zamanını Cömertçe Harcayanlar	7
1.2. Serbest Zaman Tanımı.....	7
1.2.1. Serbest zamanın Tarihsel Gelişimi.....	8
1.2.2. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları.....	11
1.2.2.1. Loiser'in Fonksiyonları.....	12
1.2.2.1.1. Psiko-sosyolojik Fonksiyonlar.....	12
1.2.2.1.2. Sosyal Fonksiyonlar	13
1.2.2.1.3. Ekonomik Fonksiyonlar.....	13
1.2.3. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	13
1.2.4. Serbest Zamanın Yapısal Özellikleri.....	14
1.3. Rekreasyonun Tanımı ve Özellikleri.....	15
1.3.1.Serbest Zaman ve Rekreasyon İlişkisi.....	18
1.3.2. Rekreasyon İhtiyacı.....	18
1.3.3. Rekreasyonun Önemli Fonksiyonları	19
1.3.4. Rekreasyon'un Sınıflandırılması.....	20
1.3.4.1. Mekansal Açıdan Rekreasyon Çeşitleri.....	20

1.3.4.2. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	21
1.3.4.3. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	21
1.3.4.4. Etkinliklere Katılım Şekillerine Göre Rekreasyon çeşitleri.....	22
1.3.4.5. Yerel Sınırlamalara Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	23
1.3.5. Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımı Etkileyen Faktörler.....	23
1.3.5.1. Zaman.....	23
1.3.5.2. Kişisel Gelir Düzeyi.....	24
1.3.5.3. Cinsiyet ve Sosyal Sınırlama.....	24
1.3.5.4.İklimsel Sınırlama.....	24
1.3.5.5. Kaynaklara Ulaşım Açısından Sınırlama.....	25
1.3.6. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller.....	25
1.3.7. Rekreasyon Faaliyetlerine Oluşan Talebin Artış Nedenleri	27
1.3.7.1.Teknoloji.....	27
1.3.7.2. Kentleşme ve Sanayileşme.....	27
1.3.7.3. Ekonomik Verimlilik ve Çalışma Koşullarındaki Gelişmeler (Serbest Zamanların Artışı).....	28
1.3.7.4. Nüfus Artışı.....	28
1.3.7.5 Kitle İletişim Araçlarının Etkisi, Reklam ve Propaganda.....	29
1.3.7.6. Çevre Bilincinin Artması ve Eko Turizm.....	29
1.3.7.7. Meslek ve Gelir Düzeyi.....	30
1.3.7.8. Kültür.....	31
1.3.7.9. Yerel Yönetimler.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ, REKREASYON KAVRAMI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE REKREASYON FAALİYETLERİNE KATILIMLARINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

2.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	34
2.2. Araştırmanın Yöntemi.....	34
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	34
2.4.Verİ Toplama Aracı.....	35
2.5. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	35
2.6. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları.....	35

SONUÇ.....	45
KAYNAKÇA.....	52
EK 1- Milli Eğitim Müdürlüğü Makam Oluru.....	58
EK 2- Anket.....	59
EK 3- Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	61
ÖZGEÇMİŞ.....	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Serbest Zaman Deneyimlerinin Seçiminin Bireyler Açısından Açıklanması.... 15

Şekil 1.2. Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımın Önündeki Engeller 26

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Katılımcıların Yaş Durumlarına Göre Dağılımları.....	36
Tablo 2.2. Katılımcıların Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımları.....	36
Tablo 2.3. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları.....	36
Tablo 2.4. Katılımcıların Görev Yapma Şekillerine Göre Dağılımları.....	36
Tablo 2.5. Katılımcıların Günlük Çalışma Sürelerine Göre Dağılımları.....	37
Tablo 2.6. Katılımcıların Hafta Sonu Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 2.7. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 2.8. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 2.9. Rekreasyon Denilince Katılımcıların Aklına Gelen Etkinliklerin Dağılımları..	38
Tablo 2.10. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Konusunda Gelirin Etkisi.....	38
Tablo 2.11. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım konusunda Zamanın Etkisi.....	38
Tablo 2.12. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Konusunda İş Yoğunluğunun Etkisi...	39
Tablo 2.13. Katılımcıların Rekreasyon Etkinliklerine Ayırdıkları Haftalık Zaman Dağılımları.....	39
Tablo 2.14. Katılımcıların Haftalık Spor Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları.....	39
Tablo 2.15. Katılımcıların Haftalık Sanat-Kültür Etkinliklerine Katılım Şekilleri Ve Sayılarının dağılımları.....	40
Tablo 2.16. Katılımcıların Haftalık Eğlence Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları.....	40
Tablo 2.17. Katılımcıların Haftalık Açık Alan Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları.....	41
Tablo 2.18. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Ortalaması.....	41
Tablo 2.19. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Yaşlara Göre Karşılaştırılması.....	41
Tablo 2.20. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	42
Tablo 2.21. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması.....	42
Tablo 2.22. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Akla Gelen Aktivitelere Göre Karşılaştırılması.....	43

Tablo 2.23. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Maddi Yetersizlik Hissetme Düzeyine Göre Karşılaştırılması.....	43
Tablo 2.24. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Zaman Ayırmama Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	44
Tablo 2.25.Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların İş Yoğunluğuna Göre Karşılaştırılması.....	44

KISALTMALAR LİSTESİ

vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
Yrd.	Yardımcı
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
TDK	Türk Dil Kurumu
M.Ö.	Milattan Önce
NLP	Neuro Linguistic Programming
CSP	California State Parks
TL	Türk Lirası
Ort.	Ortalama
Ed.	Editör
a.	Adına
Şb.	Şube
Md.	Müdür
Tel.	Telefon
Meb.	Milli Eğitim Bakanlığı
Gov.	Government
Tr	Türkiye
Cad.	Cadde
Mah.	Mahalle
Akt.	Aktaran

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim’e bağlı görev yapan Öğretmenlerin demografik özelliklerinin ve rekreasyon faaliyetleri hakkındaki bilgi düzeylerinin analiz edilerek, rekreasyon etkinliklerine katılım düzeylerinin ve katılımlarını etkileyen kısıtlayıcıların belirlenmesidir. Çalışmanın örneklemini Antalya Merkez İlçelerde Milli Eğitim’ e bağlı görev yapan öğretmenlerdir. Araştırma grubunu toplam 2495 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmamızda, 495 kişilik örneklem grubuna demografik özellikleri ölçen anket ve serbest zaman engelleri ölçeği uygulanmıştır. Serbest zaman faaliyetlerine katılımlarına engel olan durumların belirlenmesinde, Carroll ve Alexandris (1997) tarafından geliştirilen, Türk diline adaptasyonu Karaküçük ve Gürbüz (2006) tarafından yapılan ve daha sonra Gürbüz vd. (2012) tarafından yapı geçerliliği analiz edilen “Serbest zaman engelleri ölçeği” yer almaktadır. Serbest zaman engelleri alt boyutları olarak; birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesis, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği açısından incelenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 18 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizde frekans dağılımları, tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanılmıştır. SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır.

Katılımcıların Serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldığı puanlar incelendiğinde; en önemli Serbest zaman engeli olarak zaman gösterilmektedir. Çalışmamızda, rekreatif etkinliklere katılımlarda haftada 4 saat ve altı zaman ayıranların oranı %67.5’ le ilk sıradadır. Ayrıca; tesisler, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, birey psikolojisi, ilgi eksikliği gibi sorunlar ve ek olarak maddi yetersizlik de serbest zaman engelleri bakımından öne çıkmaktadır.

Rekreasyonun sadece eğlence amaçlı etkinlikler olmadığı, sportif, kültürel, dinlenme anlamında da önemli bir yer tuttuğu göz önüne alınınca; öğretmenlerimizin mesleki durumları gereği özellikle sportif etkinliklere katılmalarının faydalı olacağını unutmamalıyız. Ancak bulgulardan bunun yeterince olmadığı görülmektedir.

Unutulmamalıdır ki; yenilenme yeniden yaratılma anlamı taşıyan rekreasyon etkinlikleri, çalışma verimi ve insanı mutlu etme özellikleri bakımından da çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Zaman, Tesis, Serbest Zaman Engelleri, Milli Eğitim, Birey Psikolojisi

SUMMARY

PARTICIPATIONS IN RECREATION ACTIVITIES AND INVESTIGATION OF LEISURE CONSTRAINTS OF TEACHERS WORKING UNDER NATIONAL EDUCATION MINISTRY (ANTALYA SAMPLE)

The aim of the study is to analyse demographic traits, and recreation knowledge level of teachers working under National Education Ministry and to state the level of participation in recreation activities and leisure constraints. Sample of the study was taken among teachers working in Antalya central municipalities under National Education Ministry. Population consisted of 2495 participants and a sample of 495 individuals were included in the study. For data collection a questionnaire including demographic information and leisure constraints scale was used. “Leisure Constraints” scale was used to state the situations preventing leisure participation which was developed by Carroll and Alexandris (1997) and adapted to Turkish language by Karaküçük and Gürbüz (2006) and further construct validated by Gürbüz et al. (2012). Subscales were “Individual Psychology”, “Lack of Knowledge”, “Facilities”, “Lack of friends”, “Time”, “Lack of Interest”. In data analysis, SPSS 18 package was used. In statistical analysis, frequency distributions, descriptive statistics, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis tests were utilized.

When findings obtained from leisure constraints scale and its subscales were considered the most important constraint was found out to be time. The group participating 4 hours and less to recreation activities had the highest percentage among all the groups with 67.5%. Facilities, lack of knowledge, individual psychology and lack of interest were other leisure constraints which were coming out. Another barrier against recreative activity participation is financial insufficiency.

When we consider that recreation is not only aiming enjoyment, but also sportive, cultural and relaxation, we should not forget that it would be beneficial for teachers to join sportive activities. But from the findings it is detected to be insufficient.

It should be remembered that recreation activities which mean re-creation, are also very important in aspects of working efficiency and happiness.

Keywords: Recreation, Time, Facilities, Leisure Constraints, National Education, Individual Psychology

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, yüksek lisans eğitimime başladığım ilk günden beri beni destekleyen, eğitimim süresince bilgi birikimi ve mesleki donanımıyla bana oldukça önemli katkılar sağlayan, güvenen, cesaretlendiren ve yardımlarını bir an bile esirgemeyen, lisans ve yüksek lisans dönemlerin de üzerimde büyük emeği olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. M. Haluk ÇEREZ' e öncelikli olarak saygı ve şükranlarımı sunmak isterim.

Yine çalışmanın her aşamasında önemli katkıları ve samimi yaklaşımları ile çalışmama oldukça önemli katkılarda bulunan çok değerli hocalarım Doç. Dr. Evren TERCAN KAAS'a ve Doç. Dr. Tennur YERLİSU LAPA'ya,

Sevgisini, dualarını, desteğini, inancını, güvenini bir an bile olsun eksiltmeden hayatımda var olduğu andan itibaren diğer yanımla olan çok değerli eşim Simge Hayat DORUL'a en kalbi saygı ve sevgilerimi sunmayı bir borç bilirim.

Erkut DORUL
Antalya, 2017

GİRİŞ

Zaman kavramının insan hayatına yön veren en önemli kavramlardan birisi olduğu bilinmektedir. Zamanın başlangıcı insan için doğduğu andan itibaren başlar ve ölümüne kadar geçen süre boyunca devam eder ve son bulur. Zaman her insana aynı ölçüde sunulan bir kaynaktır fakat insanların zamanı kullanma şekilleri ihtiyaçlarının çeşitliliğine ve zaman yönetimi becerilerine göre değişiklik göstermektedir. Zamanını iyi planlayamayan birisi yaşamının birçok bölümünde sıkıntı ve aksaklıklar yaşayabilmektedir. Ne zaman karnını doyuracağını, çalışacağını, dinleneceğini, eğleneceğini bilmeyen bir insanın başarıya ulaşması zor olacaktır. Kişi zamanını bölümlere ayırıp planlayabildiği ölçüde günlük zorunlu ve keyfi ihtiyaçlarını hem olması gereken sürede bitirir hem de yaptığı iş ve eylemlerden verim alır. Bu anlamda zamanını iyi yönetebilen kişi hayatta başarılı olabilen kişidir denilebilir. Ayrıca aynı zaman dilimi içerisinde bulunan herkes için zaman aynı önemi taşımayabilir. İçinde bulunduğu zamanın bitmesini istemeyen birisi için o zaman dilimi iyidir; aynı zaman diliminin bir an önce bitmesini isteyen diğer bir kişi içinse o zaman dilimi kötüdür (Baymur, 1994: 140).

Kişinin zorunlu iş ve eylemlerinin dışında kalan zaman dilimi ise serbest zaman olarak ifade edilmektedir. Serbest zaman, zaman kavramı içerisinde var olan bir zaman dilimidir. Kişilerin zorunlu işleri dışında kalan sosyal ve iş hayatının kalıplarından çıkarak özgürce davranabildiği zaman dilimini kapsamaktadır. Bu zaman dilimi insanlar için genellikle dinlenme, eğlenme amacıyla gerçekleştirdikleri aktiviteleri içeren faaliyetlerde bulundukları zaman dilimini olduğu söylenebilir. Bu tanımdan yola çıkarak kişilerin zorunlu işleri için harcadıkları zaman dilimleri dışında kalan zaman dilimlerinde, kendi hür iradeleri ile kimsenin etkisi altında kalmadan seçtikleri, sonucunda haz duyacaklarına inandıkları etkinliklere katılmalarına serbest zaman faaliyeti denmektedir. Bu serbest zaman faaliyetleri Rekreasyon kavramı içerisinde tanımlanabilmektedir. İnsanlar çalışma hayatının ve sosyal hayatın zorunlu kalıplarından çıktıkları serbest zamanlarında hem mental hem fiziksel dinlenmek, eğlenmek arayışı içerisine girmek istemektedirler. Bu bağlamda serbest zaman kavramının insanlığın var olduğu ilk çağlardan itibaren süre geldiği söylenebilir. İlk çağlarda toplayıcılık, avcılık la yaşamlarını sürdürün ilkel insanların bu zorunlu eylemleri ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladıkları zaman dilimlerinden sonra kalan serbest zaman dilimlerinde eğlence amaçlı oyunlar oynayarak serbest zaman faaliyetlerde bulundukları görülmüştür. İnsanlığın var olduğu ilk çağlarda zorunlu geçirilen zamanın olumsuz etkilerinin ölümle birlikte ebedi hayata geçtikten sonra yok olacağına inanılırdı. Zaman ilerledikçe, insanlar

arasındaki etkileşimler ve çalışma koşullarındaki iyileşmeler arttıkça ve serbest zaman süreleri uzadıkça insanlar farklı serbest zaman aktiviteleri geliştirmeye başlamış ve bu inanış etkisini kaybetmiştir. Eski çağlarda serbest zaman faaliyetleri genellikle burjuva sınıfı, askeri sınıf ve halkın önde gelen kesimlerinin yararlandığı üst tabakanın hakimiyeti altındaydı. Alt tabaka genellikle kölelik şeklinde hizmet etmeleri amacı ile kullanılırdı ve serbest zaman faaliyetlerinden yararlandırılmazlardı. Erkekler ve kadınlar arasında da serbest zaman kullanım anlamında adaletsizlik söz konusuydu. Kadının hakları kısıtlıydı serbest zaman faaliyetlerine ağırlıklı olarak erkek egemen sınıf katılırdı. Serbest zamanın tarihsel gelişim süreci içerisinde orta çağ dönemlerinde kilise yönetimi tarafından serbest zaman faaliyetleri gereksiz ve yararlı olmayan şeytan işi faaliyetler olarak görülmüş ve bir dönem yasaklanmıştır.

Sanayi devriminden sonra insanların çalışma koşullarında olumlu gelişmeler olmuştur. Otomasyon ve makineleşme insan gücünü azaltarak çalışma dışı kalan zamanı ve iş verimini arttırmıştır. Haftalık, yıllık tatil kavramları benimsenmeye başlanmıştır. Bu gelişmelerin ışığında serbest zaman endüstrisi doğmuş ve gelişmeye başlamıştır. Bu endüstri insanlara alternatif serbest zaman imkanları ve kaynaklarını sunmuştur. Rekreasyon faaliyetlerinin insanları dinlendirici yenileyici geliştirici etkilerinin önemi daha da anlaşılmaya başlanmış ve rekreasyon faaliyetleri yaygınlaşmıştır. Kişilerin hür iradeleri ile seçtikleri, devam zorunluluğunun olmadığı, katılımının zorunlu olmadığı, evrensel olması, etkinlik içinde etkinlik imkanı vermesi, her cinsten ve her yaştan insana hitap etmesi gibi özellikleri olan rekreasyon etkinlikleri, toplumsal yapı, gelenek, örf, adet, farklı kültürlere ve ihtiyaçlara göre farklılıklar göstermektedir. Dolayısı ile serbest zaman faaliyetleri her kültürde farklı uygulanabilmektedir. Serbest zaman faaliyetleri kişiye dinlenme ve eğlenme imkanlarını sağlamasının yanı sıra bilgi ve becerilerini sergilemesi sonucu kendisini geliştirme imkanı da vermektedir.

Serbest zaman ve rekreasyon arasındaki ilişkiye bakılacak olursa serbest zaman zaman kavramı içerisinde var olan bir zaman dilimini ifade ederken; rekreasyon ise bu zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilen faaliyetleri ifade etmektedir. “Rekreasyon kavramı, kökeni Türkçe olmayan rekreasyon, Latince “yenilenme, tazelenme” anlamındaki “recreate” sözcüğünden gelmektedir.” (Hacıoğlu vd., 2015: 29). Bu açıklamalar ışığında kişiye oldukça önemli katkılar sunan rekreasyon faaliyetlerine toplumda çok kutsal ve zor bir görev üstlenmiş olan öğretmenlerin katılım göstermeleri önemlidir. Rekreasyon kavramının öğretmenler arasındaki bilinirliğini, öğretmenlerin aktivitelere katılma durumlarını ve rekreasyon aktivitelerine katılımlarına engel olan durumların belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışma şu sorunu

ortaya koymaktadır. Serbest zaman engelleri alt boyutlarından zaman alt boyutunun öğretmenlerin rekreasyon faaliyetlerine yeteri kadar katılamamalarının başlıca nedeni olduğunu ortaya koymuştur. Bu sorunun yanında tesis yetersizliği alt boyutunun da öğretmenlerin rekreasyon aktivitelerine katılımlarını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Gelecek nesillerin mimarları olan öğretmenlerin öğrencilere daha iyi eğitim verebilmeleri ve topluma faydalı bireyler olarak yetiştirebilmeleri için öncelikli olarak kendilerinin sağlıklı fiziksel ve ruhsal yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Böylece öğrencilerine karşı daha verimli görev yapabileceklerdir. Bu çalışmanın da ortaya koymuş olduğu sonuç neticesindeki öneri şudur ki, öğretmenlerin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarına engel oluşturabilecek sorunların ortadan kaldırılması ve çalışma şartları, rekreasyon kaynak ve tesis imkanlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması öğretmenlerin mesleklerini daha zinde ve verimli bir şekilde ifa etmelerine olanak sağlayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN, SERBEST ZAMAN VE REKREASYON KAVRAMLARI

1.1. Zaman Kavramı

Hayatımızda çok önemli bir yer tutan, kullanım kalitesine göre hayatımıza olumlu veya olumsuz şekil veren zaman kavramının net bir tanımını yapmak oldukça zordur. Zaman kavramı ile ilgili olarak fikir liderlerinin yapmış olduğu bazı tanım ve açıklamalar şu şekildedir.

“Zaman hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamını taşımaktadır.” (Baltaş ve Baltaş, 1987 akt. İç, 2004: 7).

“Zaman: her gün ve her an yaşadığımız ancak üzerinde fazla düşünmediğimiz bir kavramdır.” (Tengilimoğlu vd., 2007 akt. Ardıç, 2010: 53).

‘Zaman kavramı ile ilgili bir çok tanımlama yapılmıştır. Ancak zaman göreceli bir kavramdır. Bu doğrultuda genel ve net bir tanım yapmak mümkün olmamaktadır.’ (Türkmen, 1999 akt. Çetinkaya, 2008: 4).

“Zaman insanın sonsuzluk ölçüsüdür; bir yerden başka bir yere, bir deneyimden başka bir deneyime geçişinin ne kadar sürdüğüne dair geliştirdiği süredir.” (Addington, 1994 akt. Arslan, 2013: 1).

Zaman bireylere eşit bir şekilde sunulmaktadır. Kişi zamanını verimli kullanabildiği ölçüde hayatını kaliteli hale getirebilir. Toplum içerisindeki bireylerin yaşam kalitesinin artması, içerisinde yaşadığı toplumun da uygarlaşmasının önemli bir faktörüdür. Zaman insanlara eşit sunulan fakat herkesin aynı verimlilikte ve kalitede kullanamadığı, var olduğu anda değerlendirilmesi gereken değerlendirilmediği anda durdurulamayan, depolanamayan ve alternatifi olmayan önemli bir değerdir (Jensen, 1995 akt. Karaküçük, 2007: 16.; Karaoğlu, 2006 akt. Ardahan vd., 2016: 1).

“Zaman başlangıcı ve bitişi belli olan değişimin var olduğu bir boyuttur.” (Ardahan (2003 akt. Ardahan vd., 2016: 1).

Zamanın algılanması kişilerin karakterlerine, yaşanmışlık öykülerine ve hayattan beklentilerine göre şekillenir ve birbirinden farklılıklar gösterir. Zamanın yeterli ya da yetersiz olması kişinin içinde bulunduğu ve etki halinde bulunduğu durumun beklenti ve isteklerine uygun olup olmaması zamanın o kişi için olumlu ya da olumsuz olduğu durumunu ortaya koyar. Zaman kişilere aynı oranda sunulur fakat kişiler zamanı beklentileri doğrultusunda farklı algılarlar. İçinde bulunduğu zamanın bitmesini istemeyen birisi için o

zaman dilimi iyidir; aynı zaman diliminin bir an önce bitmesini isteyen diğer bir kişi içinse o zaman dilimi kötüdür (Baymur, 1994 akt. Arslan, 2013: 2).

İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl' ın fikir liderlerinin temel kanısı şudur ki; zaman ile ilgili temel problem, zamanın iyi yönetilememesidir. Zaman olgusu üzerinde araştırma yapan fikir liderleri, zaman ile ilgili bir çok tanım bulunmasından dolayı, zaman ile ilgili net bir tanım yapamamaktadırlar (Gül vd., 2014: 2).

1.1.1. Zamanın Önemi

Kişi için doğduğu andan itibaren başlayıp, ölümüne kadar devam eden bir kavram olan zaman, kişinin hayatının tüm aşamalarında ne kadar iyi planlanıp programlanabilirse kişinin yaşamındaki kalite de o oranla artacağı şüphesizdir. Toplum içerisindeki zaman plan ve programlamalarını iyi yapabilen, dolayısıyla zamanlarını verimli kullanabilen insanların oranlarına paralel olarak toplumun uygarlaşma düzeyinin de iyi ya da kötü ne durumda olduğu konusunda bir görüş oluşturmak mümkün olabilmektedir.

Zaman insan yaşamında varlığını çeşitli bölümler şeklinde sürdürür. İnsanlar zamanı, çalışma, sosyal yaşam, fizyolojik ihtiyaçlar, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere değişik bölümlere ayırmışlardır. Bu zaman dilimlerini gereğinden fazla ya da az kullanıp kullanamama ve aralarındaki dengeyi sağlıklı kurup kuramama durumları, zamanlarını hangi düzeyde kaliteli yaşayıp yaşayamadıklarını ortaya koymaktadır. Zamanın kişi tarafından iyi yönetilebilmesi durumu, o kişinin kişilik temelinin en geçerli parçasını oluşturmaktadır (Sevil vd., 2012; Karaküçük, 2001 akt. Hazar, 2014: 7).

1.1.2. Kullanım Amacına Göre Zaman Çeşitleri

“Zaman kullanımı taşıdığı önem nedeni ile araştırmacıların ilgilendiği bir konu olmuş ve zaman kullanım amaçlarına göre ayrılmıştır.” (Arslan, 2013: 3).

Zorunlu işlere ayrılan zaman : Bu zaman dilimi kişinin iş alanında gerçekleştirdiği normal ve fazla mesai, mesaisine gelmeden önce yapacağı çalışmalarla ilgili materyal, araç, gereç hazırlama süreleri, mesaisine gidiş gelişlerde içinde bulunduğu süreler ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladığı süreler olmak üzere üç aşamalı olarak incelenebilmektedir (Hazar, 2014: 8).

Boş (serbest) zaman : “Koşuşturmalı bir iş hayatından “gevşeme”, “ferahlama” ve “kendini salıverme” durumuna kaçıışı ifade eder.” (Hibbins, 1996 akt. Aytaç, 2004: 117).

1.1.3. Zaman Yönetimi

Kişi kendisinin yöneticisidir ifadesinden yola çıkılacak olursa, kişi gerek sosyal gerek iş yaşantısında amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşabilmesi için yönetim fonksiyonlarından planlama, organize etme ve denetleme fonksiyonlarını yaşamına yansıttığı döneme zaman yönetimi denilebilir. Zamanın başlangıç ve bitiş çizgileri bellidir ve ne kadar uğraşılırsa uğraşılırsın arttırılamaz. Dolayısı ile zamanın kaliteli yönetimi zamanın artmasına değil insanların yaşam kalitelerinin artmasına imkan sağlayacaktır (Erdem, 1999 akt. Özer vd., 2009: 238).

Her insana eşit olarak sunulan zamanın verimli kullanıp kullanılmadığının, zamanın ne kadarını kontrol altında tutup tutamadığımıza bağlı olduğunu gösteren bazı istatistiki veriler mevcuttur. Bu açıklamayı doğrulamak için “istatistiki bilgilere göre, genel olarak geçirilen zamanın %60’ı kontrol edilebilmektedir.” (Leitter, Leitter, 1996 akt. Hacıoğlu vd., 2015: 26). Örnek olarak gösterilebilir.

Leitter’ in bu istatistiğinden de anlaşılacağı gibi daha uygar bir toplum seviyesine ulaşılabilmesi için kontrol edilebilen zaman oranının yukarı yüzdelere taşınması gerekir. Kontrol edilebilir zamanın oranının artmasına paralel olarak kişi, kendisine sunulan zamanın verimli kullanabilme oranını da yukarılara taşımış olur. Kontrol edilebilir zaman oranının yükseltilebilmesi de yine kişinin başarıma isteğine, zekasına, bilgi birikimi ve tecrübesinin yeterli düzeyde olmasına bağlıdır (Hacıoğlu vd., 2015: 26).

“insanın zamanı iyi kullanabilmesi, kendisine, çalışma yaşamına, toplumsal yaşamına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fiziksel gereksinimlerin karşılanmasına ayırdığı zaman arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır.” (Köktaş ve Köktaş, 2007 akt. Gürbüz ve Aydın, 2012: 2).

1.1.3.1. Zaman Yönetimi İlkeleri

1. Zaman etkili kullanılması gereken sınırlı bir kaynaktır.
2. Başarısız bir zaman yönetimi her işin başarısız olmasına neden olur.
3. Kişi sadece hakimiyeti altındaki zamanı kaliteli yönetebilir.
4. Çalışanlardan ziyade zaman yönetimi yöneticiler için daha değerlidir. Çünkü onlar hem kendi hem de alt kadrolarındakilerin de zamanlarını yönetmek zorundadırlar.
5. Yöneticilerin tam tersini yapmalarına rağmen zamanı yönetirken ciddi işler daha ön planda tutulmalıdır.
6. Zaman yönetiminde esas olan şey, gereğinden fazla iş yüklemesi çalışanın performansını düşüreceğinin bilinmesidir.

1.1.3.2. Zamanını Cömertçe Harcayanlar

- 1- Gereksiz işleri benimseyenler
- 2- Çalışmayanlar.
- 3- Zamanın değerinin farkında olmayanlar.
- 4- Çalışma garantisi olanlar.
- 5- İçi boş işlerle meşgul edilen yöneticiler.
- 6- İşlerini diğer insanlara yaptırırlar.
- 7- Zaman yönetimini yapamayanlar.
- 8- İzindekiler.
- 9- İzin kullanmadan çalışanlar.
- 10- Çalıştıkları işten hoşnut olmayanlar.
- 11- Çalışmayı sevmeyenler.
- 12- Yaptıkları iş veya hayattan umutları olamayanlar.
- 13- Kendi zamanlarından ödün verenler.
- 14- Gereksiz işlere daha çok zaman ayırırlar.
- 15- Yaptıkları işler arasında iyi veya kötü şeklinde ayırım yapanlar.
- 16- Öncelikli işleri dururken gereksiz işlerle uğraşanlar.
- 17- Önemli işlerini erteleyip iş üstüne iş biriktirenler.
- 18- Gündelik sıradan işlere daha çok zaman ayırırlar.
- 19- Sonucu görmeden acele karar verenler.
- 20- Analitik düşünenler.
- 21- Çalışırken algılarını dağıtan işlerle uğraşanlar.
- 22- Çalışmalarını organize etmeden çalışmaya başlayanlar.
- 23- Önemsiz konuları kafalarına takanlar.
- 24- Anlık fayda sağlayan işleri uzun vadedeki yarar sağlayan işlerin önünde tutanlar (Sunay, 2009: 120-121).

1.2. Serbest Zaman Tanımı

Kişinin daha önceden planlamadan içinden geldiği gibi, özgürce davrandığı zaman dilimidir. Serbest zaman kişinin zorunlu eylem ve sosyal yaşamın kendisine yüklemiş olduğu davranış kalıplarından çıkarak özgürce davranışlarını sergileyebildiği, zorunlu zamana karşılık gelen bir zaman dilimidir. Serbest zaman kişinin kendi kalıpları dışında oluşan baskılardan kurtulduğu dönemi ifade eder. Hayatın içinde kişinin kendi hür iradesi ile karar verip gerçekleştirdiği eylemler olduğu gibi; sosyal yaşamda varlığını sürdürebilmek için

hayatın gerekliliği sonucu yapması beklenen zorunlu eylemler de vardır ve bu zorunlu eylemler kişide hem fiziksel hem mental yıpranmalara neden olur. Bu bağlamda serbest zaman hayatın zorunlu eylemlerinden uzaklaşmadır diyebiliriz (Kelly ve Freysinger, 2000 akt. Aytaç, 2004: 116).

“Boş zaman bir olasılıktır; zorunlulukların en azda tutulduğu ve böylece kişinin zamanının çoğunun boş olduğu bir yaşamdır.” (Köktaş, 2004: 17).

“Serbest zaman, bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir etkinlikle uğraştığı, özgürce istediği gibi kullanabildiği zamandır.” (Bakır, 1990 akt. Turgut, 2012: 4).

Boş zaman terimi, İngilizce karşılığı olan ‘Lisur’ kelimesi ‘ fırsat tanınma’ veya ‘ serbest olmak’ manalarına gelen ‘Loisir’, ‘salahiyet vermek’ manasına gelen ‘License’ ve ‘izin’ manasına gelen ‘Liberty’ ile, ‘Licere’ kelimelerinden gelmiştir. Mecburiyetin olmaması serbest seçim ifade eden bu kelimelerin tamamı birbiriyle ilişkilidir (Torkildsen, 1990 akt. Hacıoğlu vd., 2003: 17).

Leisure kavramı farklı bir ifadeye göre, “hiçbir kimsenin kültürel ve fiziksel anlamda baskı ve zorlamasına maruz kalmadan göreceli olarak farklılıklar taşıyan kişisel özgürlüktür.” (Godbey, 1999 akt. Gül vd., 2014: 8). şeklinde tanımlar.

Farklı bir görüşe göre ise serbest zaman, kişinin fizyolojik ihtiyaçlarına ve zorunlu işleri için ayırdığı zamanın dışında kalan, zorlama ve yönlendirme olmadan, kişinin gerçekleştirdiğinde doyum sağlayacağına inandığı eylemlerde bulunabildiği ya da zorunlu eylemlerden kaynaklı yorgunluğunu gidermek için dinlenerek geçirdiği zamandır şeklinde tanımlanabilir (Tezcan, 1982 akt. Gül vd., 2014: 8).

Kısaca serbest zaman: dar anlamda serbest zaman, sosyal hayatın zorunlu ve fizyolojik eylemlerinden arda kalan serbest olunan zamana karşılık gelmektedir. Geniş anlamda ise, kişilerin yaşadıkları kültüre, örflere, geleneklere göre kendilerine uygun gördükleri, gerçekleştirmekten zevk duydukları ve yaşadıkları toplumdaki yöneticilerin toplumun hizmetine sunduğu faaliyetleri gerçekleştirmek suretiyle kişiliklerini geliştirmek için özgürce katıldıkları eylemlerdir. Farklı bir ifadeyle kişiyi geliştiren, maddi manevi değerler sunan bir kaynaktır (Hacıoğlu vd., 2015: 18).

1.2.1. Serbest Zamanın Tarihsel Gelişimi

Serbest zamanın tarihsel gelişim sürecini incelendiğinde, 1880’li yıllarda çalışan grupların ücretli izin haklarının olmamasına rağmen, Paskalya ve Banka tatilleri gibi tatillere çıkabildikleri bilinmektedir. Ancak içerisinde bulunan yüzyılda, çalışma saatlerindeki azalmaya yönelik yapılan iyileştirmelerle kişilerin serbest zamanları artmış, kendilerine

yenilenme ve dinlenme anlamında ayırabilecekleri zaman dilimleri artmıştır (Hacıoğlu vd., 2015: 18).

Serbest zamanın tarihsel gelişimi incelediğinde, insanların var oluş süreçlerinden beri süre gelen bir kavram olduğu şu açıklamalardan rahatlıkla anlaşılabilmektedir.

İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar geçen süre boyunca insanların karınlarını doyurabilme ve barınma ihtiyaçlarını karşılama hedefleri hep birinci sırada yer bulmuştur. Bu durum ilk çağlardaki insanların zorunlu zamanlarının tümünü harcadıkları tek amaçları olduğunu söylemek mümkündür. İnsanlar serbest zamanlarının dışındaki zamanlarını fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak için avlanma ve toplayıcılık yaparak değerlendirirlerdi. İlk çağlardan itibaren insanlar avlanma ve toplayıcılık eylemlerini gerçekleştirdikleri zamanlarının dışında kalan zaman dilimlerinde değişik oyun ve eğlence faaliyetleri gerçekleştirdikleri görülmüştür (Weston, 1996; Torkildsen, 1993 akt. Gül vd., 2014: 70).

İnsanlar zorunlu eylemler için harcadıkları zamanlarının dışında, bu eylemlerin üzerlerinde oluşturduğu olumsuz bedensel ve psikolojik etkileri ortadan kaldırmak için arda kalan serbest zamanlarını hem deşarj olmak amacı ile haz duydukları eylemleri gerçekleştirir hem de dinlenme yolunu tercih ederlerdi. İlk çağlardan günümüze kadar geçen zamana bakıldığında zorunlu geçirilen zamanın olumsuz etkilerini azaltmanın bu dünyada değil ebedi hayata geçiş ile mümkün olacağına inanılırdı. Bu düşünce, kişiler dünyayı keşfettikçe, toplumsal yaşam değiştikçe, paylaşımlar arttıkça kişilerin zorunlu zaman dışında kalan dönemlerde emeklilik, uzun ya da kısa süreli tatillerle ve günlük zorunlu işler dışında kalan zamanlarda dinlenme ya da haz duydukları, tamamen özgürce tercih edip uyguladıkları etkinliklere yönelmeleri şeklinde değişiklik göstermiştir (Hazar, 2003 akt. Kaya, 2013: 15).

21. yüzyılda hobi ve eğlence amacı ile kullanılan, avlanma, ata binme gibi aktiviteler insanların var olduğu ilk çağlarda sosyal yaşamın olağan davranışları arasında yer almaktaydı (Aydoğan, 2000 akt. Gül vd., 2014: 70).

“Arkaik toplumlarda çalışmanın ve dinlenmenin iç içe olan görünümü, yerleşik tarım ekonomisine geçişle daha disiplinli olmuştur.” (Chilton, 1989 akt. Gül vd., 2014: 70).

Özel günler, mitolojiler, bayramlar, festivaller ve buna benzer aktiviteler eski çağlarda, genellikle toplumun üst düzey kesiminin katıldığı, serbest zamanın önemli etkinlikleri arasında yer almaktaydı. Toplumun üst sınıfını oluşturan kesim ve dini, askeri liderlerin serbest zaman faaliyetlerini sahiplenmiş olma durumları Asur ve Mısır medeniyetlerinde yoğun olarak görülmekteydi. İlk çağlarda insanlar zamanlarını temel ihtiyaçlarını karşıladıkları ve ailelerine harcadıkları dönem olarak iki döneme ayırmışlardı (Gül vd., 2014: 70).

Tarih öncesi döneme ait çalışma ve sosyal hayatın şekillenmesine bağlı olarak serbest zamanın insanlar tarafından kullanımı da şekillenmeye başlamıştır.

M.Ö.5000 yıllarında yaşayan uygarlıkların gelişimi ile aristokrasi kültürü ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla da bu dönem serbest zamana dair ilk gelişmelerin ortaya çıktığı dönem olarak kabul edilebilir (Karaküçük ve Görel, 2016: 14).

Serbest zamanın tarihsel gelişimini incelediğimiz zaman, antik yunanda etkili olarak ortaya çıkmış olduğunu, kadın haklarının azaltılmış olmasından dolayı erkek egemen burjuva sınıfının tekelinde olduğunu ve genellikle dinlenme ve olimpiyat oyunları şeklinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu dönemde çevre ülkelerdeki zayıf toplumlar burjuva sınıfı tarafından sömürge altına alınarak insanlar köleleştirilmekte ve köleler burjuva sınıfının hizmeti altına alınmaktaydı (Gül vd., 2014: 70-71).

Roma imparatorluğunun çöküşü ve Hristiyanlığın yayılışına kadar geçen roma döneminde, serbest zaman çalışma gücünün arttırılmasına yönelik kondisyon arttırma, dini, sportif seyahatler ve turistik geziler şeklinde gerçekleştirilirken roma imparatorluğunun yıkılması ve Hristiyanlığın yayılmasıyla kilise dini ayin ve faaliyetlerin dışındaki faaliyetleri yasaklamıştır. Bu dönemde çalışma için ayrılan zaman daha da önem kazanmıştır (Sezgin, 1987 akt. Gül vd., 2014: 72).

Katolik kilisesinin roma döneminde geliştirilen birçok serbest zaman aktivitesine yasak getirdiği karanlık ve orta çağ döneminden sonra Rönesans döneminde sanat, kültür ve spor aktivitelerinde artış görülmüştür. Bu artış Protestanlık reformlarına kadar devam etmiştir (Karaküçük, 1997 akt. Kaya, 2013: 17).

Serbest zaman ve rekreasyon faaliyetlerinin modern dönemdeki gelişim süreci değerlendirilecek olursa;

Klasik Yunan döneminden modern döneme kadar uzanan süreçte serbest zaman ve rekreasyon faaliyetleri insan yaşamına olumlu etkiler katmıştır. Modern dönem sürecinde bilgi birikimi ve teknolojik alandaki gelişmeler makineleşmeyi ve kentleşmeyi beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla makineleşme ile fabrikalar ve şehirler kurulmaya başlandı. Şehirleşme ile beraberinde getirdiği nüfus artışı işsizlik ve buna bağlı olarak suç oranlarının artmasına dolayısıyla niteliksiz toplum yapısının oluşmasına neden olmuştur. Bu duruma bağlı olarak da toplum yapısındaki bu gibi değişiklikler ve olumsuzluklar serbest zaman değerlendirme davranışlarını da yakından etkilemiştir.

Sanayi devrimi ile makineleşme ve otomasyon sistemlerinin artması bedensel iş gücünün azalmasına, iş verimliliğinin artmasına neden olmuştur. Yatırımlar arttıkça fabrikalar

artmıştır. Şehirleşme ve bu şehirlere yapılan yatırımlar sayesinde iş gücü talebi ve kentlere göçlerin oranı artmıştır.

Çalışan insan ve kent nüfusunun artması kent ve ağır iş yaşamının olumsuz etkilerini arttırmış buna bağlı olarak kişiler üzerindeki psikolojik ve fizyolojik yıpranmaların da oranında ciddi artışlar görülmüştür. İnsanların, modern kent yaşantısının olumsuzluklarını azaltmak amacı ile serbest zaman endüstrilerinin sunmuş olduğu dinlenme, eğlenme ve tatil imkanlarından yararlanma oranları da artmıştır (Karaküçük ve Göral, 2016: 34-38).

Rekreasyon faaliyetleri bünyesinde etkinliklerini sürdüren ticari kuruluşlar kar gütmek amacıyla kişileri zararlı ve yararsız etkinliklere sürüklemenin yanı sıra bu işletmeler yine kar yapma amacı güderek kültürel, sanatsal, dinlenme, eğlenme, amacı ile bireylere sundukları hizmetlerin seçeneklerini arttırmışlardır. Ayrıca gelişen teknoloji sayesinde internet aracılığı ile bu hizmetler evlerin içine kadar sokulmuştur (Köktaş, 2004: 29-34).

Sanayileşmiş toplumlarda serbest zaman kavramı toplumsal yapının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Toplumların kültürel değerleri çerçevesinde şekillenen serbest zaman kavramını toplumların uygarlaşma, örf, adet ve gelenekleri dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Güler, 1978 akt. Karaküçük, 1999: 24).

Türkiye’ de Cumhuriyet sonrası serbest zaman ve rekreasyonun tarihsel gelişimi şöyledir;

Cumhuriyetin ilanından sonra, tatil kavramının daha yaygın hale gelmesi, kişisel gelir düzeyinin artması, eğitim seviyesinin yükselmesi, teknolojik imkanların gelişmesi gibi değişiklikler ve yenilikler Türk milleti içerisinde çalışma dışı kalan serbest zamanların değerlendirilmesi gerektiği bilincini ve imkanını arttırmış; kısacası Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türk milleti arasında serbest zaman kavramı farklı bir boyut kazanmıştır (Gül vd., 2014: 76).

Cumhuriyetin ilanından sonra devlet, toplumun sanat, kültür ve spor yaşamını geliştirmek amacıyla önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. 1933 yılında kurulan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, 1936 yılında kurulan Konservatuarlar, 1949 yılında kurulan Devlet Tiyatroları, Devlet Senfoni Orkestrası ile Devlet Opera ve Balesi ve 1989 yılında kurulan Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğü bu atılımlara bir örnektir. Ayrıca bir çok üniversitede açılan rekreasyon bölümleri ve bir çok şehirde kurulan rekreasyon alanları rekreasyona verilen önemin diğer göstergeleridir(Kocaeşki, 2012 akt. Gül vd., 2014: 77).

1.2.2. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları

Serbest zaman değerlendirme şekline göre kişilerde olumlu ya da olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Kişi zorunlu zamanlar dışında kalan serbest zamanlarını belirli bir plan ve program çerçevesinde kullanırsa hem zamanını verimli kullanmış olur hem de gerek fiziksel gerekse ruhsal anlamda kendisine olumlu katkılar sağlamış olur. Aksi taktirde serbest

zamanımızda gerçekleştirdiğimiz aktiviteler plansız, programsız ve de kalitesiz aktiviteler ya da serbest zamanını aktifesiz geçirmek kişiye dinlenme, eğlenme, eksikliği ve de davranış bozukluğu şeklinde geri dönebilir (Karaküçük, 1999: 52).

Serbest zamanın temel fonksiyonları üç başlık halinde ifade edilebilmektedir.

1.2.2.1. Loiser'in Fonksiyonları

1.2.2.1.1. Psiko-sosyolojik Fonksiyonlar

Kişinin çalışma hayatıyla dengeli bir psikolojik yaşantısı olmalıdır. J. Dumazdier, bu konuyla ilgili üç fonksiyondan söz eder. Bunlar;

- 1- Detente (barış) huzur fonksiyonu,
- 2- Eğlence fonksiyonu,
- 3- Gelişme fonksiyonu' dur.

1-‘Detente fonksiyonu:

İnsan zorunlu işleri için ayırdığı zamanlarının dışında yani serbest olduğu zamanlarda rahatlar ve dinlenir. Çalışma ve sosyal yaşantı bunun tersine insanı bedensel ve ruhsal açıdan yorar ve yıpratır (Hacıoğlu vd, 2003: 29).

Dinlenme zorunlu aktiviteler sonrası bedensel ve ruhsal toparlanmayı, bedensel yenilenmeyi sağlar (Hazar, 2014: 10).

Dinlenme fonksiyonu insanlığın çalışmaya başladığı çağlardan itibaren gerçekleştirdikleri en önemli serbest zaman fonksiyonudur. Dinlenme zorunlu aktivitelerin oluşturduğu bedensel ve ruhsal yıpranmayı giderici önemli bir fonksiyondur (Karaküçük, 1999: 48).

2. Eğlenme Fonksiyonu

‘Can sıkıntısını ortadan kaldırmayı kapsar.’ (Hazar, 2014: 11).

Serbest zamanın önemli fonksiyonlarından biri de eğlence fonksiyonudur. Durağan, hareketsiz, tek düze yaşam tarzından sıkılan insanların, hayatın içerisinde var olan farklı tat ve heyecanları keşfetmelerini sağlayan kişinin hayatını canlandıran ve yaşam enerjisi kazandıran bunun yanı sıra sosyal paylaşımını arttıran bir fonksiyondur (Hacıoğlu vd., 2003: 28).

Eğlenme, serbest zamanı haz alınacak aktivitelerle geçirmenin en etkili yoludur. Kişi eğlenme aşamasında aktivitelerini sonucunda haz duyacağını bildiği faaliyetlerle sınırlamaz, can sıkıntısı merak gibi duygu oluşumlarını doyurmak, ortadan kaldırmak için de eğlenme fonksiyonunu kullanır (Foulquie, 1994 akt. Karaküçük, 1999: 49).

Can sıkıntısını yok eden veya sıkıntı sonrası eğlenme ve rahatlamayı ifade eden, yarışmanın oyun zevkine ağır basmadığı, tüm spor uğraşları ile diğer etkinlikleri ister gayretli, ister pasif olsun günlük ihtiyaçların gerektirmediği bazı aktivite tiplerine katılım fırsatı sağlarlar (Brotherton, 1991 akt. Karaküçük, 1999: 49).

3.Gelişim fonksiyonu

Serbest zaman kişinin zorunlu yaşantısının gerektirdiği kurallar ve toplumsal kalıplardan bağımsız olduğu, fikir ve düşüncesini belirli kalıplara sığdırarak şekillendirmek zorunda olmadığı dönemleri kapsamaktadır. Dolayısıyla, kişi serbest zamanlarında kendi fikirleri çerçevesinde karar almada ve düşünmede özgürdür. Yine bu fikirler çerçevesinde serbest zamanında ortaya çıkaracağı aktivitelerle kendisinin olduğu kadar topluma da gelişim anlamında olumlu katkılar sağlayabilecektir. Kişinin bu bedensel ve mental aktiviteleri kendiliğinden gelişip topluma yansıyacağından dolayı söz konusu gelişimin, çıkar amacı güdülmeyen gerçekleştiğini söylemek mümkün olacaktır (Karaküçük, 1999: 49).

“İş zamanları dışında kişinin kendisini geliştirmesidir. Bu gelişme fiziksel, artistik veya entelektüel gelişme olabilir. Kişinin yaratıcılık karakteri olması müzik, resim, sporla ilgilenmesi onun gelişmesine olanak sağlar.” (Hacıoğlu, 2003: 28).

1.2.2.1.2. Sosyal Fonksiyonlar

Kentleşme ve modern yaşam, zamanı hızlandırmıştır. Apartman hayatı insan ilişkilerini pasif hale getirmiştir. Bunların sonucu olarak da toplumsal hayatta insanlar arasında iletişim ve paylaşım anlamında kopukluklar oluşmuştur. Kişi modern yaşamın etkilerinden kısmen de arınmış olduğu serbest zamanında gerçekleştirmiş olduğu rekreatif etkinliklerle sosyal yönünü geliştirebilme imkanı da bulabilmektedir (Hacıoğlu vd., 2015: 28).

1.2.2.1.3. Ekonomik Fonksiyonlar

Kişinin zorunlu eylemleri için harcadığı zamanın dışında kalan serbest zaman değerlendirme faaliyetleri olarak gerçekleştirilen tatil, dinlenme, yeme , içme spor, sportif ve kültürel geziler, eğlenceler, ekonomik yapılanmanın söz konusu olduğu toplumlarda arz talep olgusunu ortaya çıkarmakta, bunun sonucu olarak talebi karşılamak için yatırım, üretim ve satış aşamaları, hizmeti tüketmek için tüketici sınıfı oluşmakta, dolayısı ile ekonomik bir yapılanma ortaya çıkmaktadır (Hacıoğlu vd., 2015: 29).

1.2.3. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Kişilerin hayattan beklentileri, zevkleri, istekleri, merakları, yetenekleri, becerileri birbirinden farklılık göstermektedir. Bunun sonucu olarak zorunlu işlerinin dışında kalan zaman diliminde kişilerin bu birbirinden farklı beklenti ve ihtiyaçları rekreasyon faaliyetlerini de çeşitlendirmektedir. Bu anlamda rekreasyon faaliyetlerini kesin hatları ile sınıflandırmanın zor olduğunu söylemek doğru olacaktır (Karaküçük, 1999 akt. Dilek, 2005: 11).

Serbest zaman faaliyetleri ihtiyaçlara, mekanlara, gruplara göre sınıflandırılabilir. En çok kullanılan sınıflama şekli aşağıdaki gibi iki gruba ayrılarak ifade edilebilmektedir.

- **Uzun süreli serbest zaman**

1-18 yaş altı dönemi kapsayan serbest zaman

2-Yıllık tatil sürelerini içeren serbest zaman

3-Çalışma hayatının sona erdiği yaşlılık dönemi serbest zaman

- **Kısa süreli serbest zaman**

1-Mesai bitimi sonrası serbest zamanları

2-Hafta içi haricindeki günler

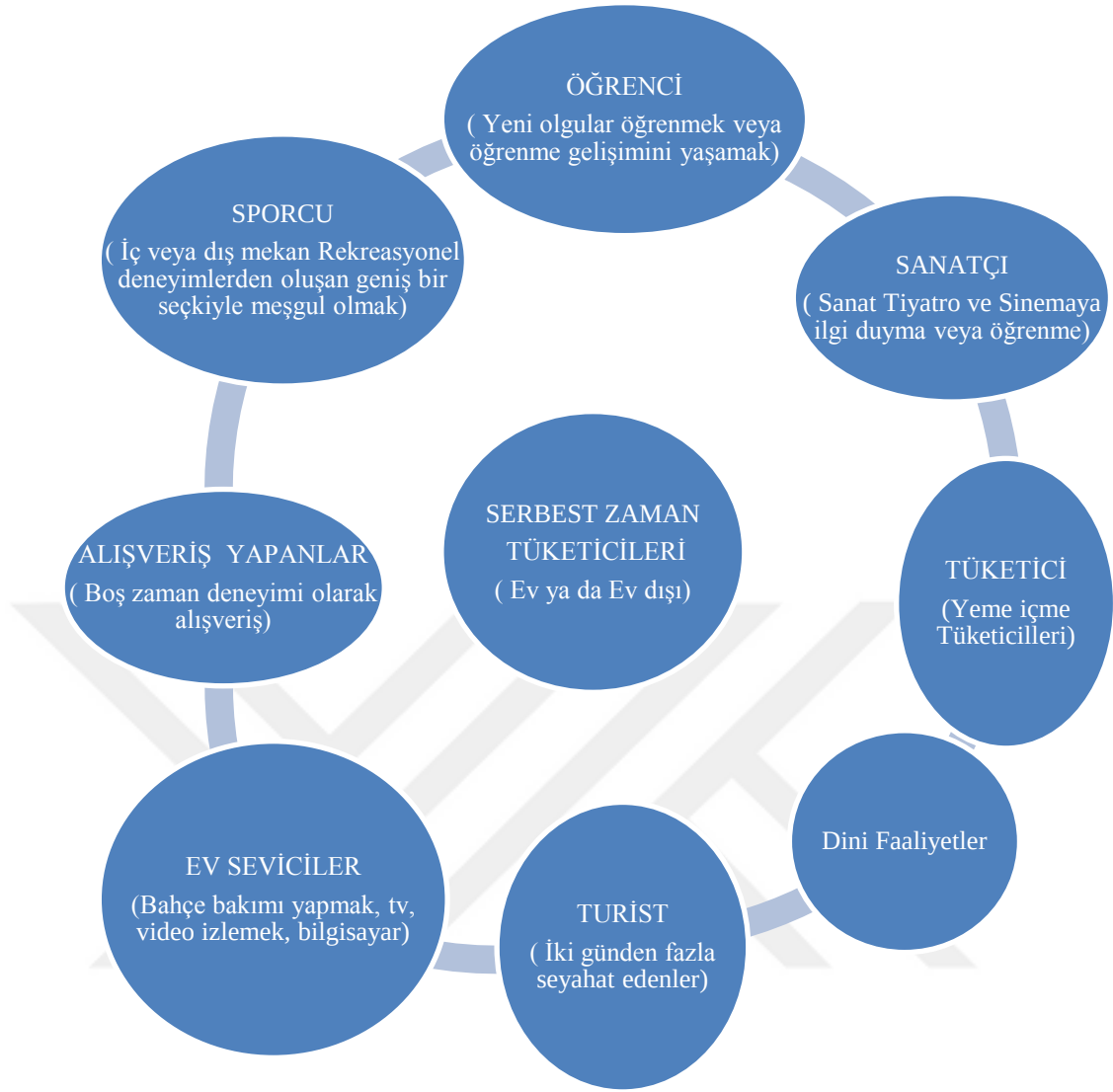
3-Yıllık izin haricindeki özel gün tatilleri (Hacıoğlu vd., 2003: 27).

1.2.4. Serbest Zamanın Yapısal Özellikleri

Boş zaman faaliyetleri dinlenme, (sinirlerin gevşemesi), geniş anlamda oyalanma ve kişiliğini geliştirme amacı ile yapılır. Boş zamanın özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- *Boş zamanların sorumluluk taşıyan bir görev olması,*
- *İş hayatının ortaya çıkardığı, bedensel yorgunluğu, zihinsel gerilimi azaltma olanağı veren dinlenme ve boş zaman geçirme işlevi olması,*
- *Tek düzeliğe kaçıp kurtulmayı sağlayan, eğlenme ve boşalma işlevi olması,*
- *Fiziksel, zihinsel, ruhsal kapasitenin gelişmesine uygun yeni koşullarda kişilik geliştirme işlevi olmasıdır.*

Bu özellikleri gerçekleştiren kişiler kendi istek ve hür iradelerine göre çaba harcarlar. Dışarıdan bu faaliyeti yapanlara zorlama yapılamaz. Kişi yaptığı her şeyden kendini sorumlu tutar, zamanı ve yeri kendisi belirler (Hacıoğlu ve Gökdeniz, 1998 akt. Hacıoğlu vd., 2003: 28).

Şekil 1.1. Serbest Zaman Deneyimlerinin Seçiminin Bireyler Açısından Açıklanması

Kaynak : Horner ve Swarbrooke, 2014: 23.

1.3. Rekreatyonun Tanımı ve Özellikleri

Sanayi devriminin sağlamış olduğu değişiklikler ve gelişmeler insanların yaşam kalitelerinde olumlu değişiklikler sağlayarak günümüze kadar süregelmiştir. Olumlu etkilerinin yanı sıra sanayi devrimi ile başlayan çalışma koşullarındaki yoğunlaşma, kişiyi mental ve fiziksel anlamda yormuş, insanları kendilerini yenilemeleri ve hem beden hem de ruhen sağlıklarına kavuşma arayışına sokmuştur. Günümüzde bu arayışın en önemli faktörü rekreatyon içerikli faaliyetlerle tanımlanmaktadır (Frank, 2003; McLean vd., 2005 akt. Başoğlu, 2013: 1).

“Rekreatyon kavramı, kökeni Türkçe olmayan rekreatyon, Latince “yenilenme, tazelenme” anlamındaki ‘recreate’ sözcüğünden gelmektedir.” (Hacıoğlu vd., 2015: 29).

İnsanların iş, görev ve ödev gibi yerine getirilmesi zorunlu etkinlikleri ve yükümlülükleri sonrasında kalan boş zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, yenilenmek, bireysel açıdan tatmin olmak için gönüllü olarak katıldıkları etkinlik ya da deneyimlerdir (Kraus, 1977 akt. Demirci Orel ve Yavuz, 2003: 62).

“Araştırmacıların farklı şekillerde tanımladığı rekreasyon, köken olarak Latince canlandırmak, taze hayat vermek, tazeleme anlamlarına gelen “recreatio” kelimesinden türemiştir.” (Kabağaç ve Alovera, 1995 akt. Karaküçük vd., 2016: 10).

“Rekreasyon, katılanın gönüllü olarak seçtiği ve boş zamanını değerlendirdiği etkinlikleri kapsar.” (Serarslan ve Bakır, 1988 akt. Demirci Orel ve Yavuz, 2003: 62).

“Rekreasyon, araştırmacılar tarafından genellikle boş zaman sırasında gerçekleştirilen somut aktiviteler veya boş zamanın fiziksel ve psikolojik faydalarını elde etmek olarak görülür.” (Karaküçük vd., 2016: 328).

“Rekreasyon genellikle kişinin ruhen ve bedenlen yeniden yapılanmasını ve tazelenmesini sağlayan, kişinin kendi isteğiyle seçebileceği etkinliklerdir.” (Wuest ve Bucher, 1995 akt. Arslan, 2013: 19).

“Bireyin boş zamanlarında gönüllü olarak yer aldığı birey için bir anlam taşıyan ve eğlenmesini sağlayan aktivitelerin tamamıdır.” (Cordes ve İbrahim 1999 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 33). Şeklinde tanımlamaktadır.

Başlangıçta amaçlanmaksızın ya da dışarıdan güdülenmeksizin, kişinin kendisi için yaptığı herhangi etkinlikler düşüncesi olarak gelişen rekreasyon, bireyin özgür zamanında zevk almak ya da bazı fiziki, toplumsal ve duygusal davranışları kazanmak için yaptığı etkinlikler ya da deneyimlerdir. Bu nedenle rekreasyon, bireyde doyuma ve iyi olmaya doğru gelişen bir duygudur (Kılbaş, 2001: 14).

“Rekreasyon; boş zamanlarda gerçekleştirilen, para kazanma amacı taşımayan, gönüllü katılımı gerektiren doyum sağlayıcı etkinliklerdir.” (Hazar, 2014: 35).

İnsanlar zorunlu işleri için harcadıkları zaman haricinde kalan serbest zamanlarında, sürekli içinde bulundukları monoton toplum hayatından uzaklaşmak farklı yerler görmek, gezmek, fiziken ve ruhen yenilenmek, meraklarını gidermek, sevdikleri haz duydukları faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla ya katılımcı ya da izleyici olarak açık veya kapalı alanlarda farklı mekanlardaki rekreasyon adı verilen faaliyetler katılmaktadırlar (Hacıoğlu vd., 2015: 30).

“Rekreasyon, bireylerin uyuma, yeme-içme ve tüm fizyolojik ihtiyaçlara bağlı yapılması zorunlu eylemlerin dışında fiziki ve ruhsal yenilenme için yapılan tüm etken, edilgen ve ettirgen faaliyetlerdir.” (Gül, 2014 akt. Başarangel vd., 2016: 41).

Diğer bir ifade ile rekreasyon, “doyum sağlayıcı, eğlendirici boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.” (Hazar, 2014: 35).

Rekreasyon ile ilgili tüm bu farklı görüşleri bir tanım altında ifade etmek gerekirse: Rekreasyon kişinin hür iradesi ile kimsenin etkisi altında kalmadan özgürce seçtiği aktiviteleri

kapsamaktadır. Bu aktiviteler kişinin Serbest zamanlarında yaptığı etkinlikler olarak tanımlansa da zamanla kişinin alışkanlıkları haline gelip davranışı şeklini alabilmektedirler. Rekreasyon etkinlikleri kişinin fiziksel kapasitesine uygun olmalıdır. Kişinin kapasitesi üzerindeki etkinlikler kişiye aktivite sonucunda haz vermekten ziyade sakatlanma ve stres olarak geri dönebilir. Bu durumda rekreasyon aktiviteleri kişinin fiziksel kapasitesine uygun olmalıdır (Ergen, 2004: 25).

Bu farklı tanımların ardından rekreasyonun özelliklerini sıralayacak olursak,

- a) Rekreasyon faaliyetini kişi hür iradesi ile belirlemeli.
- b) Kişiyi bağımsızlık hissi verir.
- c) Etkinliklere devam zorunluluğu olmamalı.
- d) Zorunlu işler haricindeki serbest zamanda yapılır.
- e) Yaş ve cinsiyet sınırlaması yoktur.
- f) Rekreatif etkinliğe katılımda kişi hürdür.
- g) Rekreasyon etkinlikleri her türlü mekanda ve mevsimde uygulanabilir.
- h) Aktivite rekreasyonun olmazsa olmazıdır.
- i) Rekreatif etkinliklerde faaliyet yelpazesi geniştir.
- j) Rekreatif etkinlikler sonucunda kişiye zevk verir.
- k) Rekreasyon faaliyetleri dünyanın her yerinde uygulanabilir.
- l) Rekreasyon faaliyetlerinde kişi kabiliyetlerini sergileyebilir ve var olan yetenekleri ile yeni şeyler üretebilir.
- m) Kişilerin ihtiyaçlarına göre rekreasyonun amaçları değişir.
- n) Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- o) Rekreatif etkinlikler toplumsal karaktere uygun olmalı aykırı faaliyetleri içermemeli.
- p) Rekreatif faaliyetler faaliyet içinde faaliyet imkanı sunar.
- r) Rekreasyon faaliyetlerine birey kendisi katılmalı, başkası aracılığıyla gerçekleştirmemeli.
- s) Rekreatif etkinlikler her yetenekteki kişiler tarafından programlı programsız her zaman uygulanabilir.
- t) Rekreatif etkinliklere katılım rekreasyonu ortaya çıkarır (Karaküçük, 1999 akt. Uğurlu, 2005: 13).

1.3.1. Serbest Zaman ve Rekreasyon İlişkisi

Serbest zaman kavramı, rekreasyon kavramına göre daha geniş kapsamlı bir anlam ifade etmektedir. Serbest zaman, geniş bir yapısı olan zaman kavramı içerisinde var olan bir kavram olarak tanımlanabilirken, rekreasyon ise serbest zaman kavramının içerisinde gerçekleştirilen bir eylem olarak tanımlanabilmektedir. Serbest zaman içerisinde gerçekleştirilen tüm eylemlerin rekreatif etkinlik olarak değerlendirilmesi doğru bir ifade olmayacaktır. Zira serbest zaman içerisinde gerçekleştirilecek eylemlerin rekreatif etkinlik olarak kabul edilebilmesi için gönüllü olması, hür irade ile seçilmesi ve katılım zorunluluğu olmaması gibi şartları içermelidir. Örneğin: Geçimini balıkçılık yaparak kazanan bir balıkçının balığa çıkması zorunluluk gerektirdiği için rekreatif aktivite olamazken; balık tutmayı çok seven bir kişinin zorunlu işlerini gerçekleştirdiği zaman dışında kalan serbest zamanında balık tutmaya gitmesi rekreatif etkinlik olarak ifade edilebilir (Körmükçü, 2009; Sevil vd., 2012 akt. Yağcı, 2015: 27).

“Boş zaman, bir zaman dilimini, rekreasyon ise bir aktivite ya da aktiviteler bütünü ifade etmektedir.” (Sevil, 2012: 6).

1.3.2. Rekreasyon İhtiyacı

İhtiyaçlar kişilerin eksikliklerini hissettikleri şeylerin tamamlama isteğidir. Kişiler kendilerinde eksik hissettikleri şeyleri tamamlayıp tatmin olmak amacıyla eylemi gerçekleştirerek bunu davranış haline getirirler (Hicks, 1979 akt. İç, 2004: 33).

Yemek yemek, eğlenmek, dinlenmek, gezmek vb. gibi sıralayabileceğimiz ihtiyaçlar tüm insanlar için aynıdır. Fakat bu ihtiyaç çeşitlerinin aralarındaki farka neden olan durum kişilerin bu ihtiyaç çeşitlerine verdikleri önem dereceleri. Örneğin: bir kişi dinlenme ihtiyacını eğlenme ihtiyacının gerisinde tutabilir. Uyuması gereken saat diliminde eğlenmeyi tercih edebilir. Başka birisi ise uyku ihtiyacını eğlenme ihtiyacının önünde tutabilir. Eğlenecek bol vakti olmasına karşın bu zamanını uykuda geçirebilir (Karaküçük, 2005 akt. Birol, 2014: 31).

İnsanlar arasında önemli bir yer tutan ihtiyaç kavramının aşamalarına vurgu yapacak olursak,

“Abraham H. Maslow güdüleme kuramında bir ihtiyaçlar dizisinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Bütün insan ihtiyaçları aşağıdan yukarıya doğru beş kademeli bir piramit halindedir. Kademeler şu şekildedir.”

- a) Biyolojik ihtiyaçlar. Karnını doyurma, konaklama, yaşamının devam ettirme.

- b) Korunma ihtiyacı: iş göremez ve ihtiyaçlarını gideremeyecek dönemlerde kendini garantiye alma
- c) Sosyalleşme ve saygınlık
- d) Prestij, başarı, kendini gerçekleştirme ve sevgi ihtiyacı
- e) Kişinin haz anlamında doyuma ulaşması (Eren, 1998 akt. Günay, 2012: 24).

“Günümüz rekreasyon endüstrisi, kişilere oldukça zengin olanaklar sunmaktadır. Bu olanaklar sayesinde insanlar, ihtiyaçlarına göre kendilerine uyan faaliyetleri çeşitli yollarla bulma şansına sahiptirler.” (Masteralexis, vd., 2005 akt. Birol, 2014: 32).

1.3.3. Rekreasyonun Önemli Fonksiyonları

Rekreasyon olgusunun ortaya çıkışından beri yapılan tüm değerlendirmeler, kişi üzerinde oluşan mental ve fiziksel yıpranmaları ortadan kaldırma anlamında etkisinin çok üst düzeyde olduğu yönündedir. İnsanlar hayatlarında ortaya çıkan ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla davranışlarını gerçekleştirirler. Fakat rekreatif eylemler ise insanın doğrudan tatmin olma ve kendine has bir duygu ile gerçekleştirdiği eylemleri içerir ve bu eylemler toplumsal yapının sağlıklı bir şekilde ilerlemesine oldukça katkıda bulunur (Bayraktar, 1975 akt. Gediz, 2012: 21).

Kişilerin ve toplum yaşantısına bu denli önemli katkılar sağlayan rekreasyonun önemli fonksiyonlarını şu şekilde sıralamamız mümkün olacaktır.

- Bireylerin ve üyesi olduğu sosyal yapının sağlığına kavuşmasını sağlar
- Rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği doğal çevre mental yapının iyileşmesini sağlar.
- Çeşitli sanatsal beceri gerektiren ve bedensel yetenek gerektiren faaliyetler, kişilerin zihinsel ve bedensel yeteneklerini geliştirerek yeni şeyler öğrenmesine ve ortaya koymasına imkan sağlamaktadır.
- Farklı ırktan ve milletten topluluklar arası bağ kuvvetlendirir.
- Milletlerin arasında ki bağın kuvvetlenmesi barışı sağlar.
- Toplumun kendisini geliştirmesine yardım eder.
- Sosyal yaşamı düzenler.
- Toplum yaşantısını zamana uydurur. (Gediz, 2012: 21-22).

1.3.4. Rekreasyon'un Sınıflandırılması

İnsanların fazla ayak basmadıkları coğrafyaları gezmek, oralardaki farklı insanları tanımak kişiye has eylemleri içerir. Modern yaşamın monotonluğu ve fiziksel yorgunluğun etkisinden uzak kalabilmek için doğaya yönelik yapılan kamp, spor vb. yönelik aktiviteler rekreatif aktivitelerdir. Doğal alanlar ve plajlar kişilerin rekreatif eylemlerine imkan sunmak amacı ile rekreasyon alanı olarak kullanılmaktadırlar (Wolch ve Zhang, 2004 akt. Mersinli, 2009: 53).

Rekreatif aktivitelerin sınıflandırılması kişilerin istek, amaç ve beklentilerine göre farklılık göstermektedir. İstek ve beklentiler kişilere göre farklılıklar gösterdiğinden kesin bir sınıflandırma yapmak oldukça zordur. Bu anlamda rekreasyonun sınıflandırılmasında çeşitlilik olmaktadır (Çakıroğlu, 1998 akt. Mersinli, 2009: 53).

Rekreasyon faaliyetlerinin geniş bir yelpazeye sahip olması bir rekreatif faaliyetin tek bir sınıfa değil de birden fazla rekreasyon sınıfına girmesine olanak sağlamaktadır. Bu da rekreasyon sınıflandırmasının kesin hatları ile yapılamamasına neden olmaktadır. Örneğin: futbol maçı yapmak hem açık alan rekreasyonu sınıfına hem de sportif rekreasyon sınıfına girmektedir. Bir diğer örnekte ise, sinemaya gitmek hem kültürel rekreasyon hem de kapalı alan rekreasyonu olarak sınıflandırılabilir (Hacıoğlu vd., 2015: 37).

Kesin sınıflandırma yapılması zor olan bu konuda şu şekilde sınıflandırma yapılabilir.

1.3.4.1. Mekansal Açidan Rekreasyon Çeşitleri

“Boş zamanların değerlendirildiği mekan açısından rekreasyon çeşitleri açık alan rekreasyonu, kapalı alan rekreasyonu olarak iki grupta incelenir.” (Hazar, 1999 akt. Hacıoğlu vd., 2015: 37).

Açık Alan Rekreasyonu: Kapalı olmayan park, saha, doğa vb. alanlarda gerçekleştirilen tüm eylemleri kapsar. Açık alan rekreasyon etkinliklerine örnek verilecek olursa: yamaç paraşütü, amerikan futbolu, sörf, bot gezisi, bahçe düzenleme vb.

Açık alanlarda gerçekleştirilen opera, tiyatro, animasyon gibi etkinlikleri izlemek sanatsal açık alan rekreasyon etkinliği olarak ifade edilebilir.

Kapalı Alan Rekreasyonu: İnsanların rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirmeleri için yetkililer tarafından inşa edilen spor salonları, konaklama alanlarındaki tesisler vb. yerlerde gerçekleştirilen rekreatif eylemler kapalı alan rekreasyonu olarak tanımlanır. Kapalı alan rekreasyon etkinliklerine değinilecek olursa;

- Gençlik merkezleri, özel işletme ve çocuk kulüpleri, sivil toplum kuruluşlarının ve derneklerin kulüpleri vb. örgütlenmelerin organize ettikleri faaliyetlere katılmak.

- Sinema, tiyatro, spor müsabakaları vb. faaliyetleri aktif olarak yapmak ya da izlemek.
- Düzenlenen eğlencelere katılmak.
- Kür turizmi kapsamında termal kapalı havuzları kullanmak ve sağlık amaçlı bakım ve terapiler yaptırmak.
- Kişisel gelişim kurs ve seminerlerine katılmak (diksiyon, beden dili, NLP eğitimleri vb.)
- Kapalı mekanlarda gerçekleştirilen bilardo, briç vb. faaliyetlerde bulunmak.
- Doğum günü, spor müsabakası izlemek, film izlemek, gazete okumak, el işi yapmak vb. gibi kişilerin ikamet ettikleri alanlarda gerçekleştirdikleri etkinlikler (Hacıoğlu vd., 2015: 37-38).

1.3.4.2. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon Çeşitleri

Rekreasyon faaliyetlerinin katılımcıların sayılarına göre sınıflandırılması iki gruba ayrılmaktadır. Ferdi rekreasyon: kişilerin serbest zamanlarında tek başlarına rekreatif etkinliklerde bulunmasıdır. Örneğin: kişinin tek başına kaya tırmanma yapması gibi. İkinci grup sınıflandırma ise grup rekreasyonudur. Grup rekreasyonunda ise kişinin rekreatif faaliyetlere farklı kişilerle katılması söz konusudur. Örneğin: kişinin serbest zamanında arkadaşları ile futbol maçı yapması gibi (Hacıoğlu vd., 2003: 38).

1.3.4.3. Katılımcıların Milliyetlerine göre Rekreasyon Çeşitleri

Katılımcıların milliyetlerine göre rekreasyon; ulusal ve uluslar arası olmak üzere iki grupta incelenir.

- *Ulusal rekreasyon; ülke sınırları içindeki kişi ve kuruluşların katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin;*
 - Ulusal festivaller,
 - Ulusal kongreler,
 - Ulusal sergiler,
 - Ulusal fuarlara vb. etkinliklere katılma.
- *Uluslar arası rekreasyon: ülke içi ve ülke sınırları dışındaki kişi veya kuruluşların katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.*
- *Örneğin;*
 - Uluslar arası film festivallerine,
 - Uluslar arası el sanatları sergilerine,
 - Uluslar arası kongrelere katılma vb. (Hazar, 2014: 39).

1.3.4.4.Etkinliklere Katılım Şekillerine Göre Rekreasyon Çeşitleri

Kişiler serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri aktivitelere ya seyirci olarak ya da aktiviteleri uygulayan kişiler olarak katılmaktadırlar. Bu da rekreasyonun eylem çeşidine göre aktif ve pasif şekilde sınıflandırılmasını ortaya çıkarmaktadır (Mirzeoğlu, 2003 akt. Ardahan vd., 2016: 22).

Aktif Rekreasyon: Kişinin yetenek ve eğilimlerine doğrultusunda başka birisinin etkisinde kalmadan uygulamacı olarak katıldıkları etkinliklerin tümü aktif rekreasyon faaliyetleri olarak tanımlanır. Kişi aktif rekreasyon faaliyetleri ile ilgili seçimlerinde özgür olmasına karşılık seçimlerine etki eden sosyokültürel çevre, gelir durumu, iklim koşulları, kaynakların yeterliliği, eşlik edecek yeterli kişilerin olup olmaması, tesis ve yerel yönetimlerin katkısı vb. gibi faktörler söz konusu olmaktadır (Yazıcı, 1998 akt. Mersinli, 2009: 53).

Pasif Rekreasyon: Kişilerin uygulamacı olarak değil de seyirci olarak yöneldikleri rekreatif etkinliklerdir (Hazar, 2003 akt. Mersinli, 2009: 54).

İnsanlar rekreatif faaliyetleri ya uygulandıkları yerlerde izlerler ya da basın yayın organları aracılığı ile farklı mekanlarda izlerler. Her iki katılım da pasif rekreasyon aktiviteleri kapsamına girmektedir. Fakat iki katılım arasındaki farka bakılacak olursa, faaliyetin gerçekleştirildiği yerde canlı olarak izlemek için belli bir yol kat edip faaliyetin yapıldığı alana gitmek için emek veren, izlemek için bilet alıp maddi bedel ödeyen kişilerle, bunun yanında canlı seyretmenin heyecan verici etkisinin ve kişide oluşturduğu yüksek hissin, ekran başında zahmet çekmeden, bir bedel ödemedi ve aktivitenin tümüne hakim olunmadığı için yeterli heyecanı alamayan kişiler arasında fark oluşabileceğini söylemek mümkün olacaktır. Spor müsabakalarına seyirci olarak pasif katılım gösteren bireylerin zaten ilgili oldukları bu faaliyetlere daha da ilgili hale gelerek aktif katılım talepleri doğabilmektedir. Bu bağlamda, pasif katılımın aktif katılıma zemin oluşturma konusunda rol oynadığı söylenebilmektedir. Daha fazla yetenek gerektiren el sanatları gibi faaliyetlerle spor faaliyetleri bu bağlamda birbirinden farklı değerlendirilebilir (Yazıcı, 1998 akt. Mersinli, 2009: 54).

Pasif rekreasyon kişinin tercih ettiği rekreasyon faaliyetine fiziksel katılımcı olarak değil de izleyici olarak katılması söz konusudur. Pasif rekreasyon faaliyetlerinin de kendi içinde kademeleri söz konusudur. Pasif rekreasyonda katılımcılar arasındaki farkı kişilerin izlemek istedikleri rekreatif faaliyeti hangi koşullarda izlediği ve faaliyeti izlemek için harcadığı çaba göz ardı edilmemelidir. Örneğin: basketbol müsabakasını evde televizyon karşısında izlemek ile maçın yapıldığı sahaya gidip izlemek arasında fark vardır (Ardahan, 2016: 22-23; Karaküçük, 2008 akt. Dirlik, 2016: 11).

1.3.4.5.Yerel Sınırlamalara Göre Rekreatyon Çeşitleri

Kırsal Rekreatyon : İnsanların genellikle şehir merkezlerinden uzakta, doğa ile iç içe olabilecekleri uygun alanlarda, Kampçılık, balık tutma, yüzmeye, koşu, piknik, kaya tırmanma gibi sportif ve kültürel rekreatif aktiviteleri gerçekleştirdikleri rekreatyon türü, kırsal rekreatyon sınıfına girmektedir (Sevil, 2012 akt. Sağlık vd., 2014: 87).

Kırsal rekreatyon türleri genellikle açık alanlarda gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlikler kişilerin sonucunda haz duydukları etkinlikler olmasının yanı sıra, faaliyetleri gerçekleştirdikleri doğanın güzelliği ve dinlendiriciliği kişiyi ayrıca dinlendirmekte ve fiziksel ve mental olarak yenileme imkanı sunmaktadır (Kılıç ve Şener, 2013 akt. Morçin ve Morçin, 2015: 117).

Açık hava ve doğal ortamlarda yapılan rekreatif aktiviteler kişiye fazladan özgürlük hissi vermektedir. Bu avantajları bünyesinde barındıran en önemli kırsal rekreatyon aktivitesi ise kampçılıktır (Sağcan, 1986 akt. İç, 2004: 39).

Kentsel Rekreatyon: ‘Kent sınırları içerisinde özellikle merkezde, açık veya kapalı alanlarda yapılan aktivitelerdir. Daha çok kısa süreli serbest zamanlarda ve insanların yakın çevrelerinde kolayca ulaşabilecekleri faaliyetlerden oluşmaktadır.’ (Karaküçük, 1999: 77).

‘Yerleşim alanları içinde yer alan, özellikle kent yönetiminin organize ettiği alanlarda gerçekleşen bir rekreatyon çeşididir. Bu alanlara örnek olarak; kent içinde yer alan mahalle parkları, semt parkları, çocuk parkları, çay bahçeleri örnek olarak verilebilir.’ (Tatar, 2000 akt. Ömür, 2006: 49).

Gerçekte, kentsel mekânlar, kentlilerin karşılaşmaları ve bu karşılaşmalardan “birlikte üretimler” oluşturdıkları, kentin ortak kamusal benliğinin inşa olduğu yerlerdir. Kent dokusu içerisinde sadece bir şekil/dekor değil, aynı zamanda yaşayan bir organizmadırlar ve özellikle de, sosyal iletişim ve özgürlük duygusunu teşvik ettikleri gibi, sosyal etkinlik/katılma olanaklarının sürekliliğini de sağlamaktadırlar. Mekânı paylaşanların alışkanlıkları, kültürel özellikleri, profilleri vs. büsbütün, mekânın yeniden inşasında belirleyici rol oynamaktadır (Ergin, 2001 akt. Altınay, 2016: 20).

1.3.5. Rekreatyon Faaliyetlerine Katılımı Etkileyen Faktörler

1.3.5.1. Zaman

Yapılan tüm eylemler zaman kavramı içinde gerçekleşir. İnsanlar eylemlerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan istisnasız en önemli şart zamandır. Gerçekleştirilmesi planlanan eylemlerin verimli bir şekilde sonuçlanabilmesi için, telafisi olmayan ve yerine konulamayan zaman kavramının önemi tüm insanlık tarafından aynı değerinde önem kazanmıştır. Yöneticilerin zamanı planlama ve yönetebilme kabiliyetleri birbirleri arasındaki farkı ortaya koymaktadır. (Sabuncuoğlu ve Paşa, 2002 akt. Karaman, 2015: 8-9).

1.3.5.2. Kişisel Gelir Düzeyi

İnsanlar elde ettikleri gelirleri, yaşamlarını idame ettirebilmek için zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere harcamaktadırlar. Zorunlu ihtiyaçlar için harcanan gelirden artı kalan gelir miktarı kişilerin hangi tür rekreatif aktiviteye ne aralıklarla katılabileceklerini belirlemektedir (Demir ve Demir, 2006 akt. Sarıbaş, 2015: 52).

Günümüzde sanayileşmenin ve kentleşmenin sosyal yaşamı şekillendirmesi ve makineleşmenin insanlar üzerindeki stresi arttırması, kişilerin serbest zaman ihtiyacını daha da arttırmıştır. Bunun sonucu olarak da rekreasyon endüstrisi kişilerin yoğun iş temposu içerisinde sınırlı sahip oldukları serbest zamanlarını programlayıp, kişilere çok çeşitli hizmetler sunar hale gelmiştir. Sanayileşme ile iş olanakları ve kişilerin gelir düzeyleri artmış, gelir düzeyleri ve serbest zaman ihtiyaçları artan insanlar zamanlarını daha verimli geçirebilmek için rekreasyon endüstrisinin sunduğu hizmetlerden yararlanma yoluna gitmektedirler. Sonuç olarak bu durum, rekreasyon aktivitelerinin kalite düzeylerinin yükselmesi anlamında da olumlu sonuçlar doğurmaktadır (Demirel ve Harmandar, 2009: 840).

1.3.5.3. Cinsiyet ve Sosyal Sınırlama

İnsanların cinsiyetleri de rekreasyon aktivitelerine katılımlarında belirleyici etkiye sahiptir. Kadınlar rekreasyon etkinliklerine katılım konusunda daha sınırlı serbest zamana sahiptirler. Çalışan bir kadınla çalışan erkek arasında serbest zaman farklılıkları olabilmektedir. Çalışan kadınların mesai sonrası ev işleri, çocuk bakma vb. görevleri nedeni ile çalışma sonrası kalan serbest zamanları sınırlı hale gelmekte ve bu durum rekreasyon aktivitelerine katılımlarını olumsuz etkilemektedir. Bunun yanı sıra gelişmekte olan ülkelerde inançlar, toplumsal baskı aracı olarak kullanılabilir. Tutucu toplumlarda özellikle bayanların sosyal yaşam içindeki hak ve davranışları kısıtlanmakta ve kadınları rekreasyon etkinliklerine katılımları olumsuz yönde etkilenmektedir (Hall ve Page, 1999 akt. Ardahan vd., 2016: 107).

1.3.5.4. İklimsel Sınırlama

Rekreatif etkinliklere katılımı sınırlayan faktörlerden birisi de iklimdir. Tracking, kampçılık, kaya tırmanma, sörf, yüzme vb. doğal alanlarda gerçekleştirilen ve fizyolojik efor sarf edilmesi gereken faaliyetlerin istenilen verimlilikte gerçekleştirilebilmesi için nem, sıcaklık, rüzgar, yağmur vb. gibi iklim koşullarının elverişli olması gerekmektedir (Türker vd., 2015: 558-559).

1.3.5.5. Kaynaklara Ulaşım Açısından Sınırlama:

Sanayileşmenin ve kent nüfusunun hızlı bir şekilde artış göstermesi, kentleşmenin yoğun bir şekilde artması, insanlar üzerindeki fizyolojik ve psikolojik baskıyı arttırmıştır. Sonuç olarak insanlar kentleşmenin ve sanayileşmenin olumsuz etkilerini üzerlerinden atmak için rekreatif faaliyetlere yönelmektedirler. Dolayısı ile insanlar katılacakları rekreatif faaliyetleri belirlerken, rekreatif etkinliklere katılım ihtiyaçlarını doğuran sanayileşme, kentleşme ve bunların olumsuz etkilerinin olmadığı, ulaşım olanakları elverişli, doğal ortamlarda gerçekleştirilebilen rekreatif etkinlikleri tercih etmeleri önem kazanmıştır (Aydın ve Öztekin, 2010 akt. Sandal ve Karademir, 2013: 26).

Sanayileşmenin ve kentleşmenin insanlar üzerinde oluşturmuş olduğu fizyolojik, psikolojik baskı ve olumsuzluklar, kişileri yenilenme ve dinlenme amacı ile doğaya yönlendirmesi sonucu, rekreatif amaçlı gerçekleştirilen doğa sporlarına katılım oranını önemli ölçüde etkilemektedir (Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011: 1330).

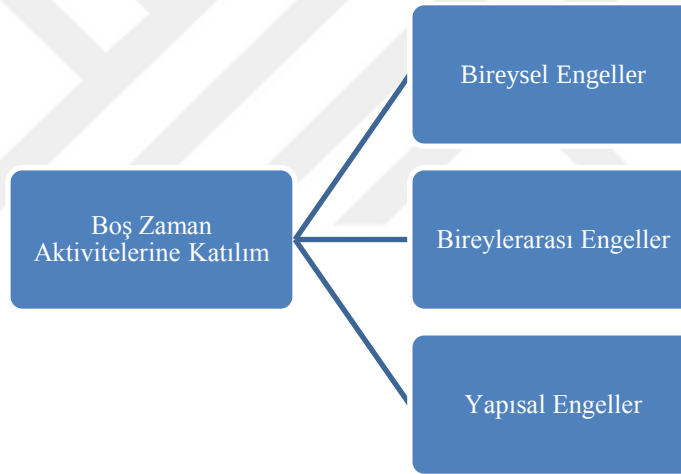
1.3.6. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller

Sosyal yaşantının ve iş hayatının her geçen gün insanlar üzerinde oluşturmuş olduğu fiziksel ve mental yıpranmaların etkisi ile insanların ihtiyaçları farklı boyutlar kazanmaya ve ihtiyaçlardaki bu farklılıklar rekreasyon ihtiyacının da artmasına neden olmuştur. Yapılan araştırmalar insanların katıldıkları tüm rekreatif etkinliklerin kendilerine fiziksel ve mental sağlıklarını geri kazanımları ve korumaları anlamında faydalı olduğunu göstermektedir. (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 107). İnsanlar için bu kadar önemli olan rekreasyon faaliyetlerine katılımı kısıtlayan engellerin olduğu bilinmektedir.

Son yarım yüzyılda rekreasyon etkinliklerine katılımı engelleyen faktörleri belirlemek için farklı coğrafyalarda bir çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir.(Hawkins vd., 1999; Koçak, 2005; Jackson, 2000; Jackson ve Henderson, 1995; Liechty vd., 2006 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007:107). Yapılan model geliştirme çalışmaları, gözlemler ve tecrübeler sonucunda kişilerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarının önündeki engellerin, memnuniyetlerini azaltan nedenlerin belirlenmesi ve etkinlikleri insanların zevk alacakları şekle nasıl getirebilecekleri anlayışına dayanmaktaydı. (Jackson, 2000 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 108). 1980' li yıllarda geliştirilen en önemli model, engelleri 'Bireysel' 'Bireylerarası' ve 'Yapısal' olmak üzere üç başlık altında toplayan Crawford ve Godbey'in (1987) geliştirdikleri modeldir. Bireysel faktörler kişinin içinde bulunduğu ruh hali ve bakış açısı ile alakalıdır. Kişinin rekreasyon etkinliğine katılımında aktivitenin gerektirdiği bireysel beceriye sahip olması ve aktivitenin birey tarafından talep görmesi gibi faktörler bireysel faktörlere açıklık getirmektedir. Kişilerin serbest zaman etkinliklerine engel olarak, etkinliğin

birden fazla kişi ile gerçekleştirilebiliyor olması ve etkinliğe katılacak kişinin partner sorunu yaşaması Bireylerarası faktör olarak açıklanabilir. Kişilerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarını engelleyen üçüncü engel durumu olan Yapısal faktörler ise, rekreatif etkinliğin gerçekleşmesinde kullanılacak mekanların yetersizliği, etkinliğe uygun olmaması ve tesislere ulaşım imkanlarının yetersiz olması durumları ile açıklanabilmektedir. (Hawkins vd., 1999 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 108-109).

Engellerin önem durumlarına göre hiyerarşik sıraları dikkate alınarak Crawford ve ark, (1991) tarafından geliştirilen farklı bir ölçekte engeller yakın ve uzak olarak iki şekilde derecelendirilmiş ve çalışma sonucunda serbest zaman etkinliklerine katılımı engel olan faktörlerin ilk sırasında bireysel faktörlerin yer aldığı; katılımı engel olarak etkisi en az olan faktörün ise yapısal faktörler olduğu görülmüştür. (Carroll ve Alexandris, 1997; Liechty vd., 2006 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 109).

Şekil 1.2. Boş Zaman Aktivitelerine Katılımın Önündeki Engeller (Hiyerarşi Modeli).

Kaynak: Jackson vd., 1993 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 109.

Ortaya çıktığı dönemlerde kabul gören sonraları araştırmacılar tarafından eleştirilen ‘hiyerarşi modeli’ temeline dayalı, Jackson vd.(1993) tarafından geliştirilen yeni model, engellere rağmen bireyin isteği doğrultusunda engelleri aşıp rekreatif etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri fikrini benimsemektedir (Hubbard ve Mannell,2001 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 110).

Kişi karşısına çıkan engellere rağmen etkinliklere katılım için yaptığı planlarda değişiklikler yaparak etkinliklere katılımı olumsuz etkileyen engelleri ortadan kaldıracaklardır. Kişiler engellere karşı gösterdikleri tepkilere göre şu şekilde sınıflandırılabilir.

- Engellerin etkisinde kalarak istedikleri etkinliklere katılamayan kişiler
- Engellere rağmen etkinliklere katılım konusunda farklılık yaşamayan kişiler
- Engeller nedeni ile etkinliklere katılım planlarında değişiklik yaparak aktiviteye katılan kişiler.

Bu model pek çok araştırmacı tarafından kabul görerek yaşadığımız dönemde de kullanılmaktadır. (Jackson vd., 1993 akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 110).

1.3.7. Rekreasyon Faaliyetlerine Oluşan Talebin Artış Nedenleri

1.3.7.1. Teknoloji

Teknolojinin gelişmesiyle artan makineleşme ve otomasyon imkanları iş verimini artırırken iş gücünü azaltarak çalışanların serbest zamanlarının artmasına imkan sağlamış. Dolayısıyla toplum hayatına olumlu katkılar sağlamıştır (Karaküçük, 1999: 109).

Teknolojik gelişmeler arasında önemli bir yeri bulunan internet sayesinde çok çeşitli rekreasyon faaliyetlerine ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik organizasyonla ilgili bilgiye çok kısa sürede ulaşılabilinmektedir. Aynı şekilde bu faaliyetlerin gerektirdiği araç gerece de teknolojik imkanlar sayesinde rahatlıkla ulaşılabilinmektedir. Teknolojik gelişmeler, daha önceleri planlanması ve erişilmesi zahmet verici olan ve kişiyi aktiviteden soğutan bir çok rekreasyon aktivitesinin, planlanması ve uygulanmasının daha kısa sürede ve daha zahmetsiz gerçekleştirilmesine, kişinin rekreasyon aktivitesini gerçekleştirirken daha fazla zevk alarak, eğlenerek aktiviteyi gerçekleştirmesine olanak sağlamaktadırlar (Okuyucu vd., 2006: 60).

1.3.7.2. Kentleşme ve Sanayileşme

Modern toplumlarda, makineleşme ve otomasyon anlamındaki gelişmelerin artması iş hayatında çalışma sürelerinin azalmasına, çalışan sınıfın serbest zaman sürelerinin uzamasına sebep olmuştur. İş hacmi üst düzeyde olan sanayileşmiş ve kentleşme oranı yüksek toplumlarda, nüfusun hızla artış göstermiş olması ile beraber kent yaşantısındaki monotonluğun olumsuz etkileri nedeni ile insanlar fizyolojik ve mental anlamda yenilenmek ve dinlenmek amacı ile rekreatif faaliyetlere yönelmektedirler (Aslan, 1993 akt. Sandıkçı ve Günay, 2014: 4).

Modern toplum yapısı içerisinde bir çok etken insanları yoğun bir biçimde rekreatif faaliyetleri gerçekleştirmeye yöneltmesinin yanında dikkat edilmesi gereken konulardan birisi de rekreatif aktivitelere yönelik duyulan bu hızlı artan talebe karşılık verebilecek rekreasyon alanlarının temin edilebilmesidir. (AKESEN, 2004 akt. Özdemir, 2007: 38).

1.3.7.3. Ekonomik Verimlilik ve Çalışma Koşullarındaki Gelişmeler (serbest zamanların artışı)

Sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler üretimde kaliteyi arttırmış, üretim materyallerinin ve kaynaklarının kalitesinin geliştirilmesi daha kullanışlı ve verimli ürünlerin üretilmesini sağlamıştır. Sonuç olarak geleneksel üretimden modern üretime geçilmiş olup, makineleşme üretim kalitesini arttırmasının yanı sıra, çalışanların çalışma dışı kalan serbest zamanlarının, kişisel gelir düzeylerinin artması gibi çalışanların çalışma koşullarının artması, çalışan sınıfın rekreasyon aktivitelerine katılma oranlarında artışa neden olmuştur. Aynı durum geçim sıkıntısı çeken ve fazla mesai yapan çalışan sınıf ile yüksek hedefleri olup daha fazla çalışma politikasını ilke edinmiş yönetici sınıf için aynı durum söz konusu değildir. Ayrıca çalışanların çalışma koşullarındaki gelişmelerin yanında rekreatif faaliyetlere katılımın gerçekleşebilmesi için kişilerin rekreatif aktiviteye katılma bilincinin de bulunması gerekmektedir (Karaküçük, 1999 akt. Sarıbaş, 2010: 32).

1.3.7.4. Nüfus Artışı

Nüfusun artması sonucu rekreatif aktivitelere yönelik talebin artması buna bağlı olarak da katılımcıların farklı ihtiyaçlarının çoğalması, rekreasyon faaliyetlerine yönelik çalışmalar gerçekleştiren kuruluşların rekreatif aktivitelerini de çeşitlendirilmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Rekreatif faaliyetlerin çok yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesi faaliyetlerin kalitesinde zaman zaman olumsuzluklara neden olabilmektedir. Burada söz konusu olan kuruluşlar, toplumun tüm kesiminin rekreasyon taleplerine karşılık verebilecek kadar geniş faaliyet yelpazesine sahip kuruluşlar olduğunu belirtmek gerekir. Nüfusun artmasına doğru orantılı olarak rekreasyon aktivitelerine katılım ve faaliyetlerin çeşitliliği de artış göstermiştir. Nüfus artışından doğru orantılı olarak etkilenen rekreatif aktivitelerin başında hiç şüphe yok ki turizm faaliyetleri gelmektedir.

Artan nüfus artışı ile doğaya yönelik gerçekleştirilecek rekreasyon aktivitelerinde katılım oranlarında artış olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken konu bu yoğun katılımın doğada bırakacağı tahribata izin vermemek ve doğal alanların insanların gözünde sürekli cazip halde kalmasını sağlamaktır.

Dünya genelindeki nüfus artışının başlıca sebeplerinin başında cehalet ve kadının toplum içindeki statüsünün düşük olması gelmektedir. Kalitesiz nüfus artışının önüne geçebilmek için toplumun eğitim düzeyinin arttırılması ve kadının toplum içindeki statüsünün arttırılması nüfusun kontrollü artmasını ve sunulabilen kaynakların topluma yeterli hale gelmesini sağlayacaktır (Okuyucu vd., 2006: 40-41).

Nüfusun kontrollü olarak artması daha kontrollü, eğitilmiş toplumun oluşması sonucunu doğuracaktır. Sonuç olarak da toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak rekreasyon kaynaklarının yeterli hale gelmesini ve rekreasyon faaliyetlerinin daha kaliteli olmasını sağlayacaktır.

1.3.7.5. Kitle İletişim Araçlarının Etkisi, Reklam ve Propaganda

İnsanların rekreatif faaliyetlere yönelik aktivite tercihlerini belirlemeden önce aktivite alternatiflerini, gezip görülecek turistik ve doğal alanları, bu konuda hizmet veren kuruluşları ve bu kuruluşların faaliyetleri gibi rekreasyon kaynakları hakkında bilgi sahibi olmaları, insanların daha kaliteli, ihtiyaçlarına tam anlamıyla karşılık verebilmelerine, sınırlı serbest zamanlarını daha kaliteli kullanmalarına olanak sağlayacaktır. İnsanların bu anlamda bilinçlendirilmesinin yolu kitle iletişim araçları, reklam ve propaganda araçlarının iyi kullanılmasından geçmektedir.

Rekreasyon faaliyetlerinin uygulanacağı alanların ve rekreasyon faaliyetlerinin topluma tanıtılması, bilinirliğinin artırılması insanların gezilecek, eğlenilecek bölgelere yönelik ilgilerini, buralarda yapılacak rekreatif faaliyetlere yönelmelerini arttıracaktır. Bunun yanında daha verimli ve beklentilerinin farkında bilinçli bir aktivite gerçekleştirmelerini sağlayacaktır. Örneğin: bir bölgenin doğal güzellikleri, turistik tesisleri ve bu tesislerde turistlere yönelik kampanyaları hakkında gerçekleştirilen reklam ve propaganda faaliyetleri, bu bölge ve tesislere yönelik turizm talebini artmasına neden olacaktır.

Başka bir örnek verilecek olursa, bir dönem Türkiye’de yayınlanan Karagül dizisi sayesinde dizinin çekildiği Şanlıurfa İlinin Halfeti ilçesinin ülkedeki bilinirliği ve ziyaretçi sayısında büyük oranda artış görülmüştür (Hacıoğlu vd., 2003 akt. Akyürek, 2016: 49).

Örneğin; İskoçya’da çekilen Cesur Yürek filminin gösteriminden sonra bölgeye gelen turist sayısı %300 artış göstermiştir. Yine Amerika’da çekilen Dallas filmi ile her yıl bölgeye yarım milyon turist gelmektedir. Çanakkale’de çekilen Truva filmi ile bölgeye gelen turist sayısında %73 artış görülmüştür (Hudson ve Ritchie, 2006 akt. Akyürek, 2016: 49).

1.3.7.6. Çevre Bilincinin Artması ve Eko Turizm

‘Genel bir tanımla çevre; bir organizmanın hayatını etkileyen fiziksel ve biyolojik unsurların bir birleşimidir.’(Kemp, 1998 akt. Kement, 2015: 16).

Konu ile ilgili farklı bir yaklaşım ise Çevreyi, “insanları ve diğer canlıları etkileyen içsel ve dışsal etmenlerin karışımı olarak görmektedir. İçsel etmenlerin canlıların doğuştan sahip oldukları etmenler, dışsal etmenlerin sonradan maruz kaldıkları etmenler olduğunu ileri sürmektedir.” (Uluğ, 1997 akt. Kement, 2015: 17).

İlk çağlarda toplumlar kendi refahlarını sağlamak amacı ile doğal kaynakları olduğu gibi sınırlı bir biçimde kullanabilmekteydi ve insanların doğa koşullarını değiştirme şansları yoktu. Ancak modern sanayileşmiş toplumlarda toplumun huzurunu sağlamak için sanayileşmenin imkanları ve bununla bağlantılı olarak doğanın tüm kaynaklarının toplum refahını sağlamak için kullanılması ve şekillendirilmesi mümkün olmaktadır. Bu durum da el değmemiş doğa ile sanayileşmenin sonucu oluşturulan suni doğa arasında rekabetin doğmasına neden olmuştur (Kement, 2014 akt. Kement, 2015: 19-20).

Kendiliğinden oluşan doğanın, endüstriyel etkenlerin altında değiştirilmesinin ve sunileştirilmesinin altında yatan en önemli etkenler arasında, yoğun çalışma ve kent yaşantısının insanlar üzerinde oluşturmuş olduğu fizyolojik ve psikolojik baskılardan kurtulmak için kent yaşantısından uzak doğal ortamlarda gerçekleştirilen açık hava rekreasyon etkinliklerine yönelmeleri önemli rol oynamaktadır (Karaküçük, 2008 akt. Kement, 2015: 20).

Çünkü insanlar günlük yaşantılarının üçte birini rekreatif etkinliklerle geçirmektedirler. Hafta sonu tatilleri, yıllık izinler, özel günlerde kullanılan izinler, insanların modern kent yaşantısından uzaklaşıp, dinlenme, eğlenme ve yenilenme amacıyla, doğal alanlardaki rekreatif etkinliklere yöneldiklerini söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra çevre bilincinin artması kişilerin doğal alanların cazip yönlerinin keşfedilmesine ve insanların doğal alanlarda gerçekleştirilen rekreatif etkinliklerine olan talebin artmasına olanak sağlamaktadır. (Gökdeniz ve Çetin, 2002 akt. Kement, 2015: 20).

1.3.7.7. Meslek ve Gelir Düzeyi

Kişilerin meslek grupları ile rekreasyon faaliyetlerine katılım oranları arasındaki ilişki üzerinde yapılan araştırmalarda göstermiştir ki, kişilerin sahip oldukları yüksek kaliteli meslekler, çalışanına maaş, Mesai, haftalık, yıllık izinler gibi çalışma koşulları ağır olan kalitesi düşük iş gruplarına oranla rekreasyon etkinliklerine katılımlarına daha fazla oranda katılım imkanı sunmaktadır. Konu ile ilgili yapılan farklı çalışmalar da göstermiştir ki fazla beden gücü, uzun mesai gerektiren ve düşük gelir imkanı sunan iş gruplarında uğraşan insanlar, yeterli beden gücüne sahip olamamaları, yeterli gelir düzeyine sahip olamamaları ve yoğun çalışma şartlarından dolayı; gelir düzeyi yüksek, mesai saatleri düzenli ve çalışanlarına yeterli serbest zaman imkanı sunan mesleklere oranla rekreasyon faaliyetlerine daha düşük oranlarda katılım göstermektedirler (Cordes ve Ibrahim, 2003 akt. Kalkan, 2012: 60).

Konu ile ilgili olarak destekleyici yaklaşımlardan birisi de, meslek gruplarına göre rekreasyon faaliyetlerine katılım oranları yüksek olan mesleklerin daha çok masa başı olarak

ifade edilebilen ofis işlerinde, fiziksel güçten ziyade, mental anlamda mesleki yeterlilik gerektiren vb. meslek gruplarının; ağırlıklı olarak mental yeterlilik yerine fiziksel güç gerektiren açık alan, sanayi ve kırsal alanlarda çalışma gerektiren ve ayrıca rekreasyon organizasyonlarını gerçekleştiren meslek gruplarına oranla, rekreasyon faaliyetlerine katılım oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. (Kraus, 1971 akt. Kalkan, 2012: 60).

1.3.7.8. Kültür

İnsanların zorunlu işleri dışında kalan serbest zamanlarında, kendilerini yenilemek, dinlenmek, eğlenmek amacıyla kendi hür iradeleri ile katıldıkları rekreasyon aktivite türlerinden birisi de kültür içerikli aktivitelerdir (Hazar, 2003 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

Kültürel rekreasyon faaliyetleri “ Eski sanat ve tarihi eserleri, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetleri kapsamaktadır.”(Karaküçük, 2008 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

‘Kültür, bir milleti diğerlerinden farklı kılan yaşam biçimleri ve her milletin kendisine has olan milli değerleridir.’(Ergin, 1986 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

Toplumun gelenek göreneklerini, tarihi ve sanatsal değerlerini, toplumların varoluşlarından buyana sergiledikleri kendilerine özgü tutum ve davranışlarını içeren, toplumun var oluşundan başlayıp yeni nesillere aktarılan maddi manevi tüm değerlerini kapsayan kültür, bir milletin temel yapı taşı olarak tanımlanabilir (Kafesoğlu, 1992 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

Bir toplumun örf, adet, gelenek, görenek ve toplumsal tutumları çerçevesinde bilgi, kaynak ve imkanlarını kullanarak gerçekleştirdikleri serbest zaman aktiviteleri kültürel içerikli rekreasyon faaliyetleri, olarak tanımlanabilmektedir (Yaylı, 2014 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

Milletlerin, Toplumların, toplumu oluşturan bireylerin, atalarından kendilerine devredilen tutum, davranış, gelenek, örf, adetlerinin gerektirdi bilgi, kaynak, alışkanlıklar, yaşadıkları mekanlar vb. gibi değerleri kullanarak yaşamlarını sürdürmeleri, sahip oldukları bu kültürel değerleri gelecek nesillere aktaracak olmaları durumu kültürel miras olarak tanımlanabilmektedir (Çankaya, 2006 akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

UNESCO tarafından 2003 yılında Paris’te imzalanan “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” ile gündeme gelen Somut Olmayan Kültürel Miras terimi; “toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir” şeklinde tanımlanmaktadır (akt. Yavuz ve Altınay, 2015: 156)..

Somut olmayan kültür mirası ile toplumların nesilden nesile söylemleri ile aktarılan yaşam tecrübeleri ifade edilmektedir. Toplumlar davranışlarını büyük ölçüde kültürel kalıpları çerçevesinde gerçekleştirirler. Bu bağlamda rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi de kültürel yapı ile yakından alakalıdır. Gerçekleştirilen davranışlar aynı kültürün yaşanılan çevre, mekan, bilgi, kaynak birikimlerine dayalı olduğu için, gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri aynı ve benzer kültürlere sahip bireyleri birleştirme ve yakınlaştırma özelliğine sahiptirler.

Modern toplumlarda rekreasyon faaliyetleri, insanların toplumun diğer fertleri ile etkileşimde, paylaşımda bulunabilme ihtiyaçlarını giderebilecek organizasyonlara katılmalarına imkan sağlamaktadır. Bunun sonucu olarak da insanlar yaklaşır, birbirlerini tanırlar ve toplum içerisinde olumlu bir iletişim söz konusu olur. Toplumu oluşturan insanların arasındaki bağın güçlülüğü, toplumsal yapının sağlığı ve refahı açısından önem arz etmektedir.

Rekreasyon faaliyetlerinde kültür ün önemini vurgulamak adına, somut olmayan kültürel değerlerin rekreasyon faaliyetlerinde değerlendirilmesi ve bu değerlerin toplum içindeki önemini arttırmaya yönelik yapılan tek ve bu açıdan öncü olarak kabul edilebilecek, 3. Rekreasyon Araştırmaları Kongresinde sunulan bir çalışmada, 2013 yılı itibari ile Meddahlık Geleneği, Mevlevi Sema Törenleri, Aşıklık Geleneği, Karagöz, Nevruz, Geleneksel Sohbet Toplantıları, Alevi Bektaşî Ritüeli Semah, Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali, Geleneksel Tören Keşkeği, Mesir Macunu Festivali, Türk Kahvesi ve Geleneği ve Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı gibi değerler Türkiye’de ki kayıtlı 12 adet somut olmayan kültür mirasları olarak kabul edilmektedirler (Yavuz ve Altınay, 2015: 156).

1.3.7.9. Yerel Yönetimler

Yönetim; başkalarıyla birlikte ve onlar aracılığıyla amaçlara ulaşmaya çalışma çabasıdır (Koçel, 2003 akt. Tavazar, 2016: 25).

Yönetimin oluşması için önceden belirlenen bir hedef listesinin olması, bu hedeflere göre iş bölümü yapılması ve bölümlenen iş konularının başına, alanında bilgili veya uzman kişilerin getirilmesi önemlidir. Serbest zaman yönetimi, rekreasyon faaliyetlerinde bireylerin ihtiyaçları karşısında onlara sunulacak ürün ve hizmetin planlanma süreciyle ilgilenmesiyle başlamaktadır. Serbest zaman planlayıcıları, yöneticileri bireylerin yaşam kalitesini etkileyecek kaynak ve fırsatları sağlama konusunda önemli konumdadır (Kılbaş, 2010 ak.: Tavazar, 2016: 25).

Toplumun refah düzeyinin sağlanması ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmetler verilmesi, topluma hizmet eden kurumların en temel sorumluluklarının arasında gelmektedir. Zira rekreasyon faaliyetleri toplumu oluşturan bireyleri yıpranmış fiziksel ve mental yapılarının yenilenmesine, bireylerin toplumsallaşmasına olan katkıları

azımsanmayacak ölçüde çoktur. Bu bağlamda toplum içerisinde eğlendirici, dinlendirici ve toplumun tüm kesiminden insanların erişimine olanak sunan rekreatif kaynakların sağlanması, toplumun huzur ve yapısını bozucu birçok olumsuz durumu ortadan kaldıracığı bilinmektedir (California State Parks (CSP), 2005 akt. Arslan, 2010: 39).

Bu bağlamda devlet kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, rekreasyon kaynaklarının bilinirliğini artırma ve bireylerin serbest zamanlarını faydalı şekilde kullanabilmeleri amacı ile toplumu bilinçlendirmeli ve rekreasyon olanaklarını belirleyip toplumun hizmetine sunmalıdırlar. Aksi takdirde toplumu oluşturan bireyler serbest zamanlarını verimli olmayan aktivitelerle harcayabilmekte ve kendilerini yenileme anlamında verim alamamaktadırlar. Yerel yönetimlerin rekreasyon faaliyetlerine etkisini vurgulamak açısından bir örnek verilecek olursa; Amerika’ da uzun yıllardır belediyeler, serbest zamanlarda gerçekleştirilecek rekreasyon faaliyetlerinin toplumun huzur ve refahını arttıracığını düşündüklerinden, rekreasyon faaliyetlerini organize etmek amacı ile kentlerde rekreasyon alanları oluşturmuş ve halkın bu alanlardaki gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını teşvik etmiştir.

Rekreasyon üzerinde fikir öne sunan birçok uzman görüşe göre de belediyelerin bu faaliyetlerinin, toplumun yaşam kalitesini arttıracığı yönündedir. Dolayısıyla bilinçli serbest zaman tüketimi, doğru zamanda, doğru yerde ve uygun rekreatif aktiviteye katılımın toplumun yaşam kalitesine olumlu etkileri düşünüldüğünde; yerel yönetimlerin bu duruma kayıtsız kalmamaları aksine tüm imkanları toplumun hizmetine sunmaları gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır (Baker ve Palmer, 2006 akt. Arslan, 2010: 40).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ, REKREASYON KAVRAMI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE REKREASYON FAALİYETLERİNE KATILIMLARINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

2.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı; Antalya merkez ilçelerde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmakta olan öğretmenlerinin demografik özelliklerini, rekreasyon kavramı hakkında ki bilgi düzeylerini ve rekreasyon aktivitelerine katılımları ile serbest zaman engellerini belirlemektir.

Araştırma 2016-2017 eğitim - öğretim yılında Antalya Merkez ilçelerde Milli Eğitime bağlı çalışan öğretmenleri kapsamaktadır.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Veri toplama aracı üç bölümden oluşan bir anket formudur. Anketin birinci bölümünde, katılımcılara ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde, rekreatif aktivitelere yönelimle ilgili sorular bulunmaktadır. Bu sorular oluşturulurken literatür ve uzman kişilerin görüşlerinden faydalanılmıştır. Üçüncü bölümde ise, Carroll ve Alexandris (1997) tarafından geliştirilen, Türk diline adaptasyonu Karaküçük ve Gürbüz (2006) tarafından yapılan ve daha sonra Gürbüz vd. (2012) tarafından yapılan geçerliliği analiz edilen "Serbest zaman engelleri ölçeği" yer almaktadır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Antalya merkezinde Milli Eğitime bağlı kamu okullarında çalışan 2495 adet ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem sayısını hesaplamak için $n = \frac{Nt^2pq}{d^2 (N-1) + t^2 pq}$ (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 1995) formülünden yararlanılmıştır. Formülde $\alpha=.05$ için t değeri t tablosundan 1.96 olarak alınmıştır. Formüldeki p (bir olayın gerçekleşme olasılığı) ve q (bir olayın gerçekleşmeme olasılığı) en yüksek değeri vermesi açısından .5 olarak seçilmiştir. Kabul edilebilir sapma değeri olan d ise .05 olarak alınmıştır. Bu formülle, örneklem büyüklüğü $n=334$ olarak hesaplanmıştır. Kayıp olabilecek verilere karşın 500 birey örnekleme dahil edilmiştir, 495 adet anket geri dönmüştür (geri dönüş oranı = %99.0).

2.4. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı üç bölümden oluşan bir anket formudur. Anketin birinci bölümünde katılımcılara ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise rekreatif aktivitelere yönelimle ilgili sorular bulunmaktadır. Bu sorular oluşturulurken literatür ve uzman kişilerin görüşlerinden faydalanılmıştır. Üçüncü bölümde ise Carroll ve Alexandris (1997) tarafından geliştirilen, Türk diline adaptasyonu Karaküçük ve Gürbüz (2006) tarafından yapılan ve daha sonra Gürbüz vd. (2012) tarafından yapı geçerliliği analiz edilen “Serbest zaman engelleri ölçeği” yer almaktadır. Bir önceki Türkçe versiyonu 27 sorudan oluşan ölçeğin yeni versiyonu yapı geçerliliği analizi sonrası “Kesinlikle Önemsiz” den başlayarak “Çok önemli”ye kadar olan 4’lük Likert Tipinde 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ise Birey Psikolojisi (3 madde), Bilgi Eksikliği (3 madde), Tesis (3 madde), arkadaş eksikliği (3 madde), zaman (3 madde), İlgi eksikliği (3 madde) şeklindedir. Güvenirlik analizi kapsamında elde edilen Cronbach alfa değerleri 0.65-0.86 arasında değişmektedir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizine göre uyum iyiliği değerleri $\chi^2 /sd = 2.85$, RMSEA=0.06, CFI=0.97, GFI=0.97) şeklinde olup yapıyı doğrulamaktadır. Bu çalışma kapsamında yapılan Güvenirlik analizinde ise alt boyutlara göre Cronbach alfa değerleri sırasıyla, $\alpha = .73, .89, .87, .82, .65, .81$.

2.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

İstatistiksel analizde frekans dağılımları, tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanılmıştır. Kruskal Wallis testi sonucu farkları tespit etmek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmıştır. SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır.

2.6. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Yapılan çalışmada ortaokul öğretmenlerine dağıtılmış olan anket formlarındaki soruların ve 4’lük Likert tipinde 18 maddeden oluşan serbest zaman engelleri ölçeğinin istatistiksel verileri ve analizleri tablo olarak sunulmaktadır. Bu bölümde ağırlıklı olarak ortaokul öğretmenlerinin demografik özelliklerinin dağılımları ile rekreasyon kavramının ortaokul öğretmenleri tarafından bilinirliğine ve serbest zaman aktivitelerine katılım engellerinin belirlenmesine yönelik analizlere yer verilecektir.

Tablo 2.1 Katılımcıların Yaş Durumlarına Göre Dağılımları

Yaş Durumlarına Göre Dağılımları	n	%
22-35 yaş arası	136	27.5
36-64 yaş arası	359	72.5
Toplam	495	100

Katılımcıların yaşları incelendiğinde 36-64 yaş aralığında olan katılımcıların %72.5 oranı ile 22-35 yaş aralığında olan genç katılımcılara göre daha fazla oldukları görülmektedir.

Tablo 2.2 Katılımcıların Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımları

Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	n	%
Erkek	306	61.8
Kadın	189	38.2
Toplam	495	100

Cinsiyet farklılıklarına göre katılımcıların oranları incelendiğinde erkek katılımcıların %61.8 oranı ile %38.2 oranında olan kadın katılımcılara göre daha fazla katılım gösterdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 2.3. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları

Medeni Durumlarına Göre Dağılımları	n	%
Bekar	118	23.8
Evli	377	76.2
Toplam	495	100

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde evli katılımcıların %76.2 oranla bekar katılımcılara göre daha fazla katılım gösterdiklerini bekar katılımcıların ise katılımcı sayısının %23.8 lik dilimini oluşturdukları görülmektedir.

Tablo 2.4. Katılımcıların Görev Yapma Şekillerine Göre Dağılımları

Görev Yapma Şekillerine Göre Dağılımları	n	%
Sabahçı	108	21.8
Öğlenci	96	19.4
Tam Gün	291	58.8
Toplam	495	100

Katılımcıların %58.8 oranında tam gün çalışan öğretmenlerden oluştuğu, sabahçı olarak çalışanların oranının %21.8 oranında olduğu, öğlenci olan katılımcıların oranının ise %19.4 olduğu görülmektedir.

Tablo 2.5. Katılımcıların Günlük Çalışma Sürelerine Göre Dağılımları

Günlük Çalışma Sürelerine Göre Dağılımları	n	%
8 Saat	446	90.1
8 Saat Üzeri	49	9.9
Toplam	495	100

Katılımcıların günlük çalışma süreleri incelendiğinde katılımcı oranının %90.1 ini oluşturan grubun günlük 8 saat çalıştığını %9.9 oranındaki katılımcıların ise günlük 8 saat ve üzeri çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 2.6. Katılımcıların Hafta sonu Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

Hafta sonu Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	n	%
Evet	154	31.1
Hayır	341	68.9
Toplam	495	100

Çalışmaya katılan öğretmenlerin hafta sonları çalışıp çalışmadıkları sorusunun cevabına %68.9 oranında verilen hayır cevabının %31.1 oranında olan evet cevabına oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2.7. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	n	%
Lisans	418	84.4
Yüksek Lisans	71	14.3
Doktora	6	1.2
Toplam	495	100

Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde lisans mezunu olanların katılımcı sayısının %84.4 gibi büyük oranını oluşturduğu yüksek lisans mezunu olanların katılımın %14.3 ünü, doktora mezunu olanların ise katılımın %1.2 lik oranını oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2.8. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Ortalama Gelir Durumlarına Göre Dağılımları	n	%
2000-2500 TL	74	14.9
2500-3500 TL	334	67.5
3500 TL Üzeri	87	17.6
Toplam	495	100

Katılımcıların aylık ortalama gelirleri incelendiğinde 2500-3500 TL aylık ortalama geliri olan katılımcıların %67.5'lik oranla 2000-2500TL ve 3500TL üzeri aylık geliri olan katılımcılara oranla daha fazla oldukları görülmektedir.

Tablo 2.9. Rekreasyon Denilince Katılımcıların Aklına Gelen Etkinliklerin Dağılımları

Akıllarına Gelen Etkinliklerin Dağılımları	n	%
Açık Alan Etkinlikleri	141	28.5
Spor	99	20
Sanat ve Kültür	144	29.1
Eğlence	111	22.4
Toplam	495	100

Katılımcılara rekreasyon etkinliği denilince aklınıza ne gelir diye sorulduğunda %29.1 oranında sanat kültür etkinliklerinin geldiğini bunu sırasıyla %28.5 ile açık alan etkinlikleri % 22.4 eğlence etkinlikleri ve %20 oranında bir değerle spor etkinliklerinin izlediği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.10. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Konusunda Gelirin Etkisi

Etkinliklere Katılımda Gelirin Etkisi	n	%
Çok Etkili	195	39.4
Az Etkili	228	46.1
Etkisiz	72	14.5
Toplam	495	100

Çalışmaya katılan öğretmenlerin aylık gelir düzeylerinin rekreasyon aktivitelerine katılımlarına etkisi incelendiğinde, %46.1 oranında az etkili, % 39.4 oranında çok etkili olduğu ve gelir düzeyinin etkisiz olduğu görüşünün de %14.5 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 2.11. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Konusunda Zamanın Etkisi

Etkinliklere Katılımda Zamanın Etkisi	n	%
Çok Etkili	211	42.6
Az Etkili	249	50.3
Etkisiz	35	7.1
Toplam	495	100

Çalışmaya katılanların %50.3'ü zamanın rekreasyon etkinliklerine katılımına az etkili olduğunu, % 42.6' sı çok etkili olduğu, % 7.1'nin de etkisiz olduğu konusunda bilgi verdiğini görülmektedir.

Tablo 2.12. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım konusunda İş Yoğunluğunun Etkisi

Etkinliklere Katılımda İş Yoğunluğunun Etkisi	n	%
Çok Etkili	238	48.1
Az Etkili	227	45.9
Etkisiz	30	6.1
Toplam	495	100

Katılımcılara iş yoğunluğunun rekreasyon etkinliğine katılım durumlarını ne oranda etkilediği sorulmuş ve %48.1 oranında çok etkili olduğu, bu oranı %45.9 ile az etkili ve %6.1 oranı ile de etkisiz olduğu ifadelerinin takip ettiği görülmüştür.

Tablo 2.13. Katılımcıların Rekreasyon Etkinliklerine Ayırdıkları Haftalık Zaman Dağılımları

Haftalık Ayırdıkları Zaman Dağılımları	n	%
4 saat ve Altı	334	67.5
5-10 Saat	127	25.7
10 Saat ve Üzeri	34	6.9
Toplam	495	100

Çalışmaya katılanlara haftada kaç saatinizi rekreasyon etkinliklerine ayırabildikleri sorulmuş ve birden fazla yanıt verebildikleri bu soruda en yüksek vurgunun 4 saat ve altı seçeneğine %67.5 oranında yapıldığı, bunu %25.7 oranı ile 5-10 saat ve %6.9 oranı ile 10 saat ve üzeri seçeneğinin izlediği görülmüştür.

Tablo 2.14. Katılımcıların Haftalık Spor Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları

Haftalık Spor Etkinliklerine Katılım Sıklıklarının Dağılımları	n	%
Haftada 1 Kez İzleyici	202	40.8
Haftada 1 Kez Katılımcı	102	20.6
Haftada 2-4 Kez İzleyici	63	12.7
Haftada 2-4 Kez Katılımcı	97	19.6
Her Gün İzleyici	11	2.2
Her Gün Katılımcı	16	3.2
Toplam	491	99.2

Çalışmaya katılan öğretmenlere spor aktivitelere haftalık katılım şekilleri ve sayısı ile ilgili bir soru sorulmuştur. Birden fazla yanıt verebildikleri bu soruda en yüksek vurgunun 40.8 oranı ile haftada 1 kez izleyici olduğu, bunu %20.6 oranıyla haftada 1 kez katılımcı ve %19.6 oranında haftada 2-4 kez katılımcı seçeneği izlemektedir. En düşük vurgu ise %2.2 oranı ile her gün izleyici seçeneğine yönelik olarak yapılmıştır

Tablo 2.15. Katılımcıların Haftalık Sanat-Kültür Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları

Sanat-Kültür Etkinliklerine Katılım Sayılarının Dağılımları	n	%
Haftada 1 Kez İzleyici	175	35.4
Haftada 1 Kez Katılımcı	75	15.2
Haftada 2-4 Kez İzleyici	144	29.1
Haftada 2-4 Kez Katılımcı	62	12.5
Her Gün İzleyici	20	4
Her Gün Katılımcı	17	3.4
Toplam	493	99.6

Çalışmaya katılan öğretmenlere haftalık sanat ve kültür etkinliğine katılım şekilleri ve sayısına yönelik soru yöneltilmiş ve tablo 2.15. de bu soruya yönelik cevaplar görülmektedir. Buna göre katılımcılar sanat ve kültüre yönelik rekreatif aktivitelere ağırlıklı olarak 175 katılımcının oluşturduğu %35.4 lük oranla haftada 1 kez izleyici olarak, bu oranı 144 katılımcının oluşturduğu % 29.1 lik katılımcı oranı ile haftada 2-4 kez izleyici seçeneği ve %15.2 katılımcı oranıyla da haftada 1 kez katılımcı seçeneğinin izlediği görülmektedir. %3.4 lük oran ile her gün katılımcı seçeneğinin çalışmaya katılan öğretmenler tarafından en az tercih edilen seçenek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.16. Katılımcıların Haftalık Eğlence Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları

Haftalık Eğlence Etkinliklerine Katılım Sayılarının Dağılımları	n	%
Haftada 1 Kez İzleyici	124	25.1
Haftada 1 Kez Katılımcı	141	28.5
Haftada 2-4 Kez İzleyici	74	14.9
Haftada 2-4 Kez Katılımcı	78	15.8
Her Gün İzleyici	54	10.9
Her Gün Katılımcı	21	4.2
Toplam	492	99.4

Veriler incelendiğinde %28.5 oranında haftalık eğlence etkinliklerine haftada 1 kez katılımcı olarak katılımın ilk sırada olduğunu, bu katılım şeklini %25.1 oranında haftada 1 kez izleyici, %15.8 oranında haftada 2-4 kez katılımcı,%14.9 oranında haftada 2-4 kez izleyici, %10.9 her gün izleyici ve %4.2 oranında her gün katılımcı seçeneklerinin takip ettiği görülmektedir.

Tablo 2.17. Katılımcıların Haftalık Açık Alan Etkinliklerine Katılım Şekilleri ve Sayılarının Dağılımları

Haftalık Açık Alan Etkinliklerine Katılım Sayılarının Dağılımları	n	%
Haftada 1 Kez İzleyici	100	20.2
Haftada 1 Kez Katılımcı	199	40.2
Haftada 2-4 Kez İzleyici	37	7.5
Haftada 2-4 Kez Katılımcı	111	22.4
Her Gün İzleyici	18	3.6
Her Gün Katılımcı	25	5.1
Toplam	490	99

Katılımcıların %40.2 oranında Haftalık açık alan etkinliklerine haftada 1 kez katılımcı olarak katılma şeklinin ilk sırada olduğunu, bu katılım şeklini sırası ile %22.4 oranı ile haftada 2-4 kez katılımcı, %20.2 oranı ile haftada 1 kez izleyici, %7.5 oranı ile haftada 2-4 kez izleyici, %5.1 oranında her gün katılımcı ve %3.6 oranında her gün izleyici olarak katılım şekillerinin takip ettiği görülmüştür.

Tablo 2.18. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Ortalaması

Serbest Zaman Engelleri	n	$\bar{X}$	Ss
Birey Psikolojisi	495	2.46	.75
Bilgi Eksikliği	495	2.40	.90
Tesis	495	2.79	.83
Arkadaş Eksikliği	495	2.53	.79
Zaman	495	2.88	.63
İlgi Eksikliği	495	2.37	.84
Ölçek Toplam	495	2.57	.56

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldığı puanlar incelendiğinde en yüksek ortalamaya $2.88 \pm .63$ ortalama ile zaman alt boyutunun sahip olduğu bunu $2.79 \pm .83$ tesis alt boyutunun izlediği görülmektedir.

Tablo 2.19. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Yaşlara Göre Karşılaştırılması

Serbest Zaman Engelleri	22-35 yaş arası n=(136)		36-64 yaş arası n=(359)		z	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.56	.74	2.42	.75	-1.56	.12
Bilgi Eksikliği	2.47	.91	2.38	.90	-1.11	.27
Tesis	2.89	.83	2.75	.83	-1.68	.09
Arkadaş Eksikliği	2.66	.78	2.49	.79	-1.98	.04
Zaman	2.93	.58	2.86	.65	-.85	.40
İlgi Eksikliği	2.38	.86	2.36	.84	-.35	.73
Ölçek Toplam	2.65	.54	2.54	.56	-1.87	.06

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar yaşlarına göre karşılaştırıldığında, bütün alt boyutlarda genç yaş grubunun daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı farklılık ise sadece

Arkadaş Eksikliği alt boyutundadır ($p < .05$). Buna göre genç yaş grubu arkadaş eksikliğini diğer gruptan daha fazla algılamaktadır.

Tablo 2.20. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

<i>Serbest Zaman Engelleri</i>	Erkek n=(306)		Kadın n=(189)		<i>z</i>	<i>p</i>
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.50	.73	2.40	.77	-1.36	.17
Bilgi Eksikliği	2.41	.91	2.40	.90	-0.29	.77
Tesis	2.80	.83	2.77	.84	-0.55	.58
Arkadaş Eksikliği	2.54	.80	2.52	.78	-0.09	.93
Zaman	2.96	.60	2.75	.67	-3.33	.00
İlgi Eksikliği	2.41	.87	2.30	.80	-1.33	.18
Ölçek Toplam	2.60	.55	2.52	.56	-1.60	.11

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırıldığında, erkek katılımcıların zaman engelini daha fazla hissettikleri görülmektedir ($p < .05$). Diğer alt boyutlarda da erkekler daha yüksek puan almakla birlikte istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunamamıştır ($p > .05$).

Tablo 2.21. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

<i>Serbest Zaman Engelleri</i>	Bekar n=(118)		Evli n=(377)		<i>z</i>	<i>p</i>
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.56	.76	2.43	.74	-1.66	.10
Bilgi Eksikliği	2.63	.87	2.33	.90	-3.09	.00
Tesis	2.93	.83	2.75	.83	-2.60	.00
Arkadaş Eksikliği	2.66	.82	2.49	.77	-1.92	.06
Zaman	2.95	.61	2.86	.64	-1.22	.22
İlgi Eksikliği	2.35	.85	2.37	.84	-.05	.96
Ölçek Toplam	2.68	.53	2.54	.56	-2.37	.02

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar medeni durumlarına göre karşılaştırıldığında bilgi eksikliği ve tesis alt boyutlarında ve de serbest zaman engelleri ölçeği genelinde farkın anlamlı olduğu ($p < .05$) ve bekar katılımcıların daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2.22. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Akla Gelen Aktivitelere Göre Karşılaştırılması

Serbest Zaman Engelleri	Açık Alan Etk. n= (141)		Spor Etk. n= (99)		Sanat ve Kültür Etk. n= (144)		Eğlence n=(111)		χ^2	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psiko.	2.57	.71	2.34	.78	2.42	.75	2.48	.75	3.80	.28
Bilgi Eksikliği	2.56	.85	2.44	.94	2.28	.92	2.33	.89	7.07	.07
Tesis	2.89	.79	2.77	.81	2.72	.85	2.78	.87	2.64	.45
Arkadaş Eksik.	2.75	.71	2.55	.85	2.36	.80	2.48	.76	17.43	.00
Zaman	2.91	.59	2.90	.67	2.85	.63	2.86	.66	.95	.81
İlgi Eksikliği	2.54	.81	2.40	.83	2.24	.81	2.27	.90	10.93	.01
Ölçek Toplam	2.70	.52	2.57	.59	2.48	.54	2.53	.56	11.50	.00

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar, rekreasyon denildiğinde akla gelen aktivitelere göre karşılaştırıldığında açık alan etkinliklerinin bütün alt boyutlarda daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı farklılıklar Arkadaş Eksikliği, İlgi Eksikliği alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde görülmektedir ($p < .05$). Bu alt boyutlarda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan analiz sonucu; farkın açık alan etkinlikleri ile sanat ve kültür etkinlikleri ve eğlence arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre açık alan etkinlikleri akla gelen katılımcıların serbest zaman engelleri daha yüksek düzeydedir.

Tablo 2.23. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Maddi Yetersizlik Hissetme Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Serbest Zaman Engelleri	Çok etkili n= (195)		Az Etkili n= (228)		Etkisiz n= (72)		χ^2	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.51	.79	2.47	.70	2.31	.77	4.04	.13
Bilgi Eksikliği	2.50	.90	2.42	.85	2.1	1	10.41	.00
Tesis	2.92	.82	2.80	.80	2.42	.87	17.97	.00
Arkadaş Eksik.	2.59	.82	2.55	.74	2.34	.84	4.42	.11
Zaman	2.87	.62	2.91	.61	2.81	.74	.39	.82
İlgi Eksikliği	2.40	.85	2.38	.82	2.21	.87	2.70	.26
Ölçek Toplam	2.63	.55	2.59	.51	2.36	.65	11.62	.00

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar maddi yetersizlik hissetme düzeyine göre karşılaştırılmış ve bilgi eksikliği, tesis alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$) ve maddi yetersizliği çok etkili hissedenlerde bu değerlerin daha yüksek algılandığı görülmektedir.

Tablo 2.24. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Zaman Ayırmama Durumuna Göre Karşılaştırılması

Serbest Zaman Engelleri	Çok etkili n= (211)		Az Etkili n= (249)		Etkisiz n= (35)		χ^2	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.64	.72	2.35	.73	2.12	.79	23.53	.00
Bilgi Eksikliği	2.44	.91	2.38	.90	2.41	.96	.64	.73
Tesis	2.79	.90	2.82	.74	2.53	.98	1.66	.44
Arkadaş Eksik.	2.55	.84	2.55	.73	2.36	.82	1.55	.46
Zaman	3.06	.57	2.75	.63	2.73	.80	29.67	.00
İlgi Eksikliği	2.42	.89	2.34	.81	2.2	.80	3.57	.17
Ölçek Toplam	2.65	.57	2.53	.53	2.39	.62	8.21	.02

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar zaman ayıramama durumuna göre karşılaştırıldığında zaman ayıramamanın çok etkili olduğu grupta Birey psikolojisi, zaman ve ölçeğin genelinde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$). Zaman ayıramama arttıkça engeller artmaktadır.

Tablo 2.25. Katılımcıların Serbest Zaman Engelleri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların İş Yoğunluğuna Göre Karşılaştırılması

Serbest Zaman Engelleri	Çok etkili n= (238)		Az Etkili n= (227)		Etkisiz n= (30)		χ^2	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Birey Psikolojisi	2.59	.76	2.35	.71	2.27	.80	13.40	.00
Bilgi Eksikliği	2.48	.89	2.35	.91	2.22	.95	4.14	.13
Tesis	2.87	.85	2.75	.79	2.44	.92	7.73	.02
Arkadaş Eksik.	2.53	.83	2.57	.73	2.28	.85	2.78	.25
Zaman	3.03	.56	2.76	.65	2.56	.71	25.39	.00
İlgi Eksikliği	2.42	.87	2.31	.81	2.32	.81	2.66	.27
Ölçek Toplam	2.65	.54	2.52	.55	2.35	.64	11.54	.00

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar iş yoğunluğuna göre karşılaştırıldığında iş yoğunluğu çok etkili olan kişilerde birey psikolojisi, tesis, zaman alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde farkın anlamlı olduğu ($p < .05$) ve iş yoğunluğu arttıkça bu alt boyutlarda engellerin arttığı görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı Antalya Merkez İlçelerde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı görev yapan ortaokul öğretmenlerinin demografik özelliklerinin, rekreasyon kavramı hakkındaki bilgi düzeylerinin ve rekreasyon faaliyetlerine katılım şekilleri ve katılımlarını kısıtlayan serbest zaman engellerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada sırası ile ortaokul öğretmenlerinin demografik özellikleri, rekreasyon kavramı hakkındaki farkındalık düzeyleri, rekreasyon faaliyetlerine katılım şekilleri ve rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını kısıtlayan serbest zaman engelleri ile ilgili bulgular yer almıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre;

Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde erkeklerin %61,8 ile bayanlara göre daha yüksek bir orana sahip oldukları görülmektedir.

Çalışmada, %72.5 oranında 36-64 yaş aralığındaki daha yaşlı grubun ağırlıkta olduğu ve evli katılımcıların %76.2 oranı ile bekar katılımcılara oranla daha fazla oldukları görülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin günlük çalışma şekilleri incelendiğinde tam gün çalışma oranının %58,8 ile sabahçı ve öğlenci olarak günlük görev yapma oranlarının önünde olduğu görülmektedir.

Günlük çalışma saatleri açısından %90 oranı ile 8 saat çalışanların oranı 8 saat ve üzeri çalışan öğretmenlerin oranından daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %68.9 luk oranını oluşturanların hafta sonları çalışıyor musunuz? sorusuna hayır cevabını verdikleri görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %84.4 oranını oluşturanların lisans mezunu olduğu, %14.3 lük oranının yüksek lisans ve %1.2 lik oranı oluşturanların ise doktora mezunu oldukları görülmektedir.

Aylık ortalama gelir düzeyleri analiz edildiğinde katılımcıların %67.5 oranını oluşturanların 2500-3500 TL aylık gelir elde ettikleri, 3500 TL üzerinde aylık gelir elde edenlerin oranının ise %17.6'lık oranı oluşturduğu görülmektedir. Rekreasyon etkinliklerine katılım konusunda katılımcıların %46.1'i gelirin az etkili olduğunu, %39,4 lük oranı ise gelir düzeyinin çok etkili olduğunu belirttiği görülmektedir.

Rekreasyon hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik sorulan sorulara verdikleri yanıtlar katılımcıların rekreasyon denilince akıllarına %29.1 oranında sanat ve kültür etkinliklerinin ilk sırada geldiğini bunu sırası ile %28.5 oranı ile açık alan etkinliklerinin, %22.4 oranı ile eğlence ve %20 oranı ile spor seçeneğinin takip ettiği

görülmektedir. Serbest zaman faaliyetlerine katılım sırasında Tayvanlı emziren annelerin üzerindeki kısıtlamaların ve serbest zaman etkinliklerine katılım arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada, Boş vakit geçirme ve boş zaman tercihlerinde çeşitli boş zaman etkinliklerinde ortalama farkları incelendiğinde ortalama 4.33 oranı ile çocuklarla ilgili aktivitelerin en fazla tercih edilen aktivite olduğu bunu 4.10 ortalama oranı ile alışveriş aktivitesinin, 3.83 ortalama ile açık alan etkinliklerinin izlediği, serbest zaman etkinlikleri arasında katılım konusunda en yüksek ortalamaya ise 3.46 ortalama ile çocuklarla ilgili aktivitelerin sahip olduğu bunu 3.07 ortalama oranı ile alışveriş aktivitesi izlediği görülmektedir (Chow ve Dong, 2013: 8).

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %50.3'ü rekreasyon etkinliklerine katılım konusunda zamanın az etkili olduğunu, %42.6 oranını oluşturanların ise zamanın çok etkili olduğunu, rekreasyon faaliyetlerine haftada 4 saat ve altı zaman ayıranların oranının %67.5 ile 5-10 saat ve 10 saat üzeri zaman ayırabilenlere oranla ilk sırada yer aldığı verilen cevaplarda görülmektedir.

Katılımcıların %40.8'i Rekreasyon faaliyetlerinden birisi olan spor etkinliğine haftada 1 kez izleyici ve %20.6 oranında da haftada 1 kez katılımcı olarak katıldıkları görülmektedir. Michigan Eyalet Üniversitesi öğrencilerinin Rekreasyonel Spor Aktivitelerine katılımını engelleyen faktörleri inceleyen farklı bir çalışmada haftalık spor aktivitelerine 3 defa katılım sıklığının % 41.7 oranı ile ilk sırada olduğu, haftalık katılım sıklığının %35.4 oranı ile 2 defa veya daha az gerçekleştiği, en düşük katılım sıklığının ise %22.9 oran ile 4 defa veya daha fazla seçeneğinde olduğu görülmektedir (Alfadhil, 1996: 83).

Kültür sanat etkinliklerine %35.4 oranında haftada 1 kez izleyici ve %29.1 oranında haftada 2-4 kez izleyici olarak katıldıkları, eğlence etkinliğine ise %28.5 oranında haftada 1 kez katılımcı ve %25.1 oranında haftada 1 kez izleyici olarak katıldıkları görülmektedir. Haftalık açık alan etkinliğine ise %40.2 oranında haftada 1 kez katılımcı olarak katıldıkları, %22.4 oranı ile de haftada 2-4 kez katılımcı olarak katıldıkları görülmektedir.

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldığı puanlar incelendiğinde en yüksek ortalamaya $2.88 \pm .63$ ortalama ile zaman alt boyutunun sahip olduğu bunu $2.79 \pm .83$ tesis alt boyutunun izlediği görülmektedir. Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan benzer bir çalışma sonucunda Analiz sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturan unsurlar arasında Tesis ($Ort=8.87$) faktörünün ilk sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla Zaman ($Ort=7.99$) ve Bilgi Eksikliği ($Ort=7.47$) faktörlerinin takip ettiği tespit edilmiştir (Emir vd., 2012:339-343). Yine üniversite öğrencilerine yönelik yapılan farklı bir çalışmada da serbest zaman engelleri alt boyutlarından ilgi eksikliği alt boyutunun üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine

katılmalarında engel olarak ilk sırada yer aldığı görülmektedir (Demirel ve Harmandar, 2009: 842). Rekreatyoneel spor katılımı kısıtlamaları algısında demografik farklılıkların, yıllık spor katılım oranlarının demografik farklılıklarıyla ilişkili olarak araştırılması amaçlanan bir çalışmada katılımcıların boş zaman engelleri ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde en yüksek ortalamaya zaman alt boyutunun sahip olduğu ($Ort=2.49$), bunu ($Ort=2.01$) ortalama ile Tesis/Hizmet alt boyutunun izlediği görülmüştür. (Alexandris ve Carroll, 1997: 114).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar yaşlarına göre karşılaştırıldığında, genç yaş grubunun, alt boyutlar (Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesis, Arkadaş Eksikliği, Zaman, İlgi Eksikliği, Serbest Zaman Engelleri) arasında ortalama değerlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

İstatistiksel olarak anlamlı farklılık ise sadece Arkadaş Eksikliği alt boyutundadır. Buna göre genç yaş grubunda arkadaş eksikliği alt boyutu diğer gruptan daha fazla algılamaktadır. Benzer bir çalışmada katılımcıların yaşlarına göre yapılan analizde zaman alt boyutu bakımından genç yaş grubunun daha yaşlı katılımcılara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Ekinci vd., 2014: 1-13). Bireyin boş zaman davranışının altında yatan karmaşık karar verme sürecinin analizini sağlamayı amaçlayan farklı bir çalışmada serbest zaman engelleri alt boyutları arasında yapılan sıralamada zaman alt boyutunun ($Ort=2.80$) en yüksek ortalamaya sahip olduğu ve genç yaş grubunun zaman engelini daha yaşlı gruba göre daha yüksek oranda engel olarak algıladıkları görülmektedir (Nadirova, 2000: 181).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırıldığında, zaman alt boyutunun erkek katılımcılar tarafından daha fazla engel olarak hissedildiği görülmektedir. Diğer alt boyutlarda da erkekler daha yüksek puan almakla birlikte istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Benzer bir çalışmada ise gençlerin cinsiyet değişkenine göre serbest zamanını engelleyen faktörler incelendiğinde kız öğrencilerin Bilgi Eksikliği alt boyutunu daha fazla hissettikleri görülmektedir ($p<0.05$). Diğer alt boyutlarda da kız öğrenciler daha yüksek puanlar almakla birlikte zaman ve birey psikolojisi alt boyutlarında anlamlı sonuca ulaşılmıştır (Özşaker, 2012: 128). Serbest zaman etkinliklerine katılım engelleyicilerini ölçmeye yönelik yapılan farklı bir çalışmada kadın katılımcıların tüm alt boyutlarda erkek katılımcılara göre daha yüksek ortalamalara sahip oldukları, birey psikolojisi, Tesis/hizmet ve Zaman alt boyutlarında farkın anlamlı olduğu, çalışmanın genelinde kadın katılımcıların serbest zaman

kısıtlayıcılarını daha yüksek oranda engel olarak hissettikleri görülmüştür (Gürbüz vd., 2010: 363).

Serbest zaman kısıtlayıcılarının Koreli gençler üzerinde etkisine yönelik yapılan farklı bir çalışmada, kısıtlayıcıların etkilerinin cinsiyete göre karşılaştırıldığında kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla tüm alt boyutlarda daha yüksek puanlara sahip oldukları, tüm alt boyutlarda farkın anlamlı olduğu, ilgi eksikliğinin 2.415 ortalama ile kadınlar tarafından hissedilen en önemli engel olduğu, bunu 2.361 ortalama ile Zaman ve 2.338 ortalama ile Maddi yetersizlik alt boyutlarının izlediği görülmektedir (Nam vd., 2009: 42).

Farklı bir çalışmada ise cinsiyet değişkeni ile serbest zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarından “arkadaş eksikliği” ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla arkadaş eksikliğini hissettikleri saptanmıştır (Öktem vd., 2016: 14). Sadece kadın öğrencilere yönelik yapılan bir çalışmada ise yaşlarına göre rekreatif etkinliklere katılmalarını etkileyen faktörler arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (Bulut ve Koçak, 2016: 65).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar medeni durumlarına göre karşılaştırıldığında bilgi eksikliği ve tesis alt boyutları ile serbest zaman engelleri ölçeği genelinde bekar katılımcıların daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Sedanter kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada evli kadınların tüm alt boyutlarda bekarlardan daha yüksek ortalamalara sahip oldukları ve zaman alt boyutunun ilk sırada yer aldığı, birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis ve zaman alt boyutların arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür (Yaşartürk vd., 2016: 794).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar, rekreasyon denildiğinde akla gelen aktivitelere göre karşılaştırıldığında açık alan etkinliklerinin bütün alt boyutlarda daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı farklılıklar Arkadaş Eksikliği, İlgi Eksikliği alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde görülmektedir. Yine kadın polisler için yapılan bir çalışmada katılımcılara rekreasyonun ne olduğu sorusuna verilen cevaplarda %32.9 oranı ile açık alan etkinlikleri seçeneğinin ilk sırada geldiği görülmektedir (Çerez vd., 2006: 1-3).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların maddi yetersizlik hissetme düzeyine göre karşılaştırılmış ve bilgi eksikliği, tesis ve serbest zaman engelleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur ve maddi yetersizliği çok etkili hissedenlerde bu değerlerin daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların aylık gelirleri ile serbest zaman engelleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunamadığı farklı bir çalışmada ortaya konulmuştur (Çakır vd., 2016: 197).

Aylık ortalama gelir seviyelerine göre yapılan farklı bir çalışma sonucunda birey psikolojisi ve tesis/hizmet alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmüştür (Ekinci vd., 2014: 1-13).

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar zaman ayıramama durumuna göre karşılaştırıldığında zaman ayıramamanın çok etkili olduğu grupta Birey psikolojisi, zaman, serbest zaman engelleri ölçeğinin tümünde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Üniversite öğrencilerine yapılan farklı bir çalışmada ise zaman alt boyutunun rekreasyon faaliyetlerine katılımı engelleyen en son faktör olduğu görülmektedir (Demirel ve Harmandar, 2009: 842-843).

Çalışmanın % 48.1 lik oranını oluşturan katılımcıların, iş yoğunluğunun rekreasyon etkinliklerine olumsuzluk anlamında katılım konusunda çok etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Katılımcıların serbest zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar iş yoğunluğuna göre karşılaştırıldığında iş yoğunluğu çok etkili olan kişilerde birey psikolojisi, tesis, zaman alt boyutlarında ve ölçeğin tümünde daha yüksek ortalamalar bulunmuştur. Yine benzer bir çalışmada sportif faaliyetlere katılamama nedenlerinin başında iş yoğunluğu faktörünün ilk sırada olduğu görülmektedir (Koparan ve Öztürk, 2002: 253).

Sonuç olarak;

Antalya merkez ilçelerde Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev yapan ortaokul öğretmenleri ile ilgili yaptığımız çalışmada; özellikle günümüzde çalışan kesimin ihtiyacı olarak kabul edilen ve faydaları ispatlanmış rekreasyon etkinliklerine katılımları incelenmiştir. Bunun yanında boş zaman engellerinin de çeşitli durumlara, özelliklere ve çalışma koşullarına göre analizi yapılmıştır.

Ankete katılanların hepsi üniversite mezunu olmalarına rağmen rekreasyon kavramını tam olarak bilmedikleri görülmektedir. Birçok modern ülkede yaşamsal öneme sahip bu kavramın Türk Milli Eğitim Sistemi içinde yer almaması büyük eksikliklerdir. Gençlerimize gelecekle ilgili bilgi aktaran öğretmenlerimizin bu kavramı tam anlamı ile öğrenemeden mesleğe atılmaları bizce büyük eksikliklerdir. Öğretmen yetiştiren bölümlerin, özellikle Beden Eğitimi ve Spor alanında eğitim veren kurumların müfredatlarında boş zaman eğitimi ve boş zaman değerlendirmenin önemi yer almalıdır. Son yıllarda bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı; özellikle uygulama anlamında öğrencilere boş zaman kavramının önemi konusunda girişimlerde bulunmasına karşın, bu düzenleme hayata geçememiş ya da öğrencilerin ders eksiklerinin tamamlanması için kullanılan zaman olarak kullanılmıştır.

Anketlerde, en önemli boş zaman engeli olarak “zaman” gösterilmektedir. Çalışmamızda, rekreatif etkinliklere katılımlarda haftada 4 saat ve altı zaman ayıranların oranı %67.5’ le ilk sıradadır.

Bu da hayatın akışı içinde, çalışma koşulları ve medeni durumun ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca; tesisler, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, birey psikolojisi ve ilgi eksikliği gibi sorunlar da boş zaman engelleri bakımından öne çıkmaktadır. Rekreatif etkinliklere katılımda boş zaman engelleri bakımından olumsuzluk yaratan nedenlerden biri de maddi yetersizliktir.

Rekreatif etkinliklerin olumlu yönlerinin, insanlar üzerindeki faydalarının, iş verimine katkısının öne çıkartılarak; tanıtımı ve yaygınlaştırılması ile bu olumsuzlukların büyük oranda ortadan kalktığı bilinmektedir.

Rekreasyonun sadece eğlence amaçlı etkinlikler olmadığı, sportif, kültürel, dinlenme anlamında da önemli bir yer tuttuğu göz önüne alınınca; öğretmenlerimizin mesleki durumları gereği özellikle sportif etkinliklere katılmalarının faydalı olacağını unutmamalıyız. Ancak bulgulardan bunun yeterince olmadığı görülmektedir.

Bu Sonuçları Göz Önünde Bulundurarak Başlıca Öneriler:

Rekreasyonun genel olarak eğitimi ve öğretimi bakımından;

- Milli Eğitim müfredatları içine rekreasyon bilgisi ve bilinci yerleştirilip, yaygınlaştırılmalıdır,
- Tüm öğretmenlere özellikle sportif rekreasyon ortamları sağlanmalı ve eğitimleri verilmelidir,

Tesisler ve uygulama bakımından;

- Bu konuda tüm okullarımıza öğrenciler ve öğretmenlerin yeterince yararlanabileceği yeterli tesislerin yapılması ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır,
- Rekreatif etkinlikler konusunda tesisleri olan diğer, özellikle yakın okullarla işbirliği yapılmalıdır,
- Yerel yönetimlerle işbirliği halinde bulunulup, sahip olunan tesislerin ortak kullanımı için planlamalar yapılmalıdır,

- Semt ve mahalleler bazında sportif müsabakalar veya eğlenceler tertiplenmesi ve bu etkinliklerin yıl boyu yapılması sağlanmalıdır. Bu konuda spor hizmetleri il müdürlüklerinden destek alınmalıdır.
- Öğrencilere yönelik olarak okul müdürlükleri, gençlik hizmetleri il müdürlükleri ile irtibata geçip, spor dışı etkinlikler konusunda ortak projeler üretmeli ve bu projelerde başta gönüllü olmak üzere tüm öğretmenler yer almalıdır.

Zaman bakımından;

- Rekreatif etkinliklere katılımı zaman sorununu çözmek için, faydasından yola çıkılarak çalışma saatlerinde yeterince düzenlemeler yapılmalıdır,
- Rekreasyon bilgisine sahip öğretmenlerin diğer meslektaşlarına planlı bir şekilde ve hizmet içi eğitim çerçevesinde bilgi aktarımı ve uygulaması sağlanmalıdır,
- Okullarda müfredatların içine her kademe için planlanarak uygulamalı serbest zaman eğitimi saatleri konulmalıdır, bu konuda özellikle beden eğitimi öğretmenlerinden yararlanılmalıdır,

Maddi sorunlar bakımından;

- Rekreatif etkinliklere katılımı engel teşkil eden nedenlerden biri olan maddi sorunlar katılımın artırılması çerçevesinde desteklenmelidir,
- Rekreatif ortamlar ailece yapılacak şekilde planlanmalı ve bu anlamda keyifli hale getirilmelidir,
- Yerel yönetimlerle işbirliği halinde bulunulup, özellikle tesislerin kullanımı bakımından uygun maddi ortamların planlanması sağlanmalıdır,

Unutulmamalıdır ki; yenilenme yeniden yaratılma anlamı taşıyan rekreasyon etkinlikleri, çalışma verimi ve insanı mutlu etme özellikleri bakımından da çok önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akyürek, S. (2016). *Rekreasyon Alan ve Faaliyetlerinin Yurtiçi Turizm Talebi ve Yeniden Ziyaret Etme Niyetine Etkisi: Bodrum Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Alexandris, K. ve Carroll, B. (1997). 'Demographic Differences in the Perception of Constraints on Recreational Sport Participation: Results From a Study in Greece'. *Leisure Studies*, 16(2): 114.
- Alfadhil, A.M. (1996). *University Students Perception of Constraints to Participation in Recreational Sports Activities*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Michigan Eyalet Üniversitesi, Michigan.
- Altınay, M. (2016). *Kentsel Rekreasyon Alanlarında Hizmet Kalitesinin Ölçümü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ardahan, F., Turgut, T. ve Kalkan, A. K. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ardıç, C. (2010). *Zaman Yönetimi ve Zaman Yönetiminde Dönüştürücü Liderlerin Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, S. (2010). *Yetişkin Kent Halkının Belediyelerin Serbest Zaman Eğitimi İle Rekreasyon Etkinliklerinin Sunumuna ve Yaşam Kalitesine Etkisine İlişkin Görüşleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, S. (2013). *(Yetişkin Eğitimi Bakış Açısıyla) Serbest Zaman-Rekreasyon ve Serbest Zaman Eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Aytaç, Ö. (2004). 'Kapitalizm ve Hegemonya İlişkileri Bağlamında Boş Zaman'. *Eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/1014.pdf*. (erişim tarihi: 02.05.2017).
- Başarangil, İ., Altunel, M. C. ve Tokatlı, C. (2016). 'Trakya Bölge Halkının Destinasyon Yönelimlerindeki Rekreasyonel Etkinlik Tercihlerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi'. https://www.researchgate.net/profile/ilke_basarangil2/publication/315812318_Vol4_issue4_article3. (erişim tarihi: 18.04.2017).
- Başoğlu, U. D. (2013). 'Liderlik Davranışları ile Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım İlişkisi: İstanbul İlinde Bir Uygulama'. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 24(2): 1.

- Birol, S. Ş. (2014). *Sportif Rekreasyon Uygulama Politikaları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bulut, M. ve Koçak, F. (2016). ‘Hazırlık Öğrenimi Gören Kadın Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklerini Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi’. www.dergiulakbim.gov.tr/omuspd/article/view/5000091224/5000168510. (erişim tarihi: 04.05.2017).
- Chow, H. W. ve Dong, Y. H. (2013). ‘Relationship Between Participation in Leisure Activities and Constraints on Taiwanese Breastfeeding Mothers During Leisure Activities’. *BMC Public Health*, 13(410): 8.
- Çakır, V. O., Şahin, S. ve Serdar, E. ve Parlakkılıç, Ş. (2016). ‘Kamu Çalışanlarının Serbest Zaman Engelleri İle Yaşam Tatmini Düzeylerinin İncelenmesi’. www.dergipark.gov.tr/download/article-file/260564. (erişim tarihi: 06.05.2017).
- Çerez, H. ve Yılmaz, Ş. ve Dinçer, Ö. (2006). ‘Antalya Merkez Emniyet Teşkilatında Görev Yapan Emniyet Mensuplarının Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının İncelenmesi’. *9.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. 3-5 Kasım 2006, Muğla, s.1-3
- Çetinkaya, G. (2008). *Milli Parkların Bir Rekreasyon Alanı Olarak Düzenlenmesi ve Yönetilmesi; Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Demirci Orel, F. Ve Yavuz, M. C. (2003). ‘Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma’. www.dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/view/5000000965. (erişim tarihi: 06.05.2017).
- Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009). ‘Determination of the Constraints on Recreational Participation of University Students’. <https://j-humansciences.com/ojs/index.php/UHS/article/view/682/381>. (erişim tarihi: 06.05.2017).
- Dirlik, R. (2016). *Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Ekinci, N. E., Kalkavan, A., Üstün, Ü. D. ve Gündüz, B. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılmalarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi”. s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/35289130. (erişim tarihi: 02.05.2017).
- Ergen, E. (ed). (2004). *Spor Bilimleri ve Hekimliği Yazıları*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Emir, E., Öncü, E. ve Gürbüz, B. (2012). 'Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi Üniversite Öğrencileri Örneği'. *12.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. 12-14 Aralık 2012, Denizli, s. 339-343.
- Gediz, S. (2012). *Kamu Hizmeti Olarak Rekreasyon Etkinlikleri Kapsamında 'Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri Batı Akdeniz Bölgesi Gençlik Merkezleri Analizi'*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Gül,T., Karaçar, E., Kement, Ü., Pashı, M. M., Yayla, Ö., Erol, E. ve Göker, G. (2014). *Rekreasyona Giriş*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Günay, F. (2012). *Afyonkarahisar'ın Rekreasyon Alanları ve Faaliyetlerinin Turizm Talebine ve Konaklama Süresine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Gürbüz, M. Ve Aydın, H. A. (2012). ' Zaman Kavramı ve Yönetimi'. www.sbd.ksu.edu.tr/article/view/5000035282/5000034437. (erişim tarihi: 07.05.2017).
- Gürbüz, B., Yenel, İ.F., Akgül M.B., ve Karaküçük, S. (2010). 'Measuring Constraints to Leisure Activities Demographic Differences'. *Ovidius University Annals, Series Physical and Sport/ Science, movement and Health*, 10(2): 363.
- Hacıoğlu, N., Dinç, Y. ve Gökdeniz, A. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi (Örnek Animasyon Uygulamaları)*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2015). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi (Örnek Animasyon Uygulamaları)*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Horner, S. ve Swarbrooke, J. (2014). *Leisure Marketing a Global Perspective*. Routledge, New York.
- İç, O. (2004). *Kamu Görevlilerinin Sportif Rekreasyon Alışkanlıkları İle Rekreasyon Hakkında Görüş ve Beklentilerinin Araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kalkan, A. (2012). *Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Yapma Nedenleri: Antalya Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Karaküçük, S. (ed). (2016). *Rekreasyon Bilimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*. Gazi Kitabevi, Ankara.

- Karaman, M. (2015). *Rekreasyonel Amaçlı Spor Yapan Bireylerin Yaşam Tatmini ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, İ. (2013). *Çekim Unsurları ile Rekreatif Alışveriş, Tatmin ve Yeniden Satın Alma Niyeti Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Kement, Ü. (2015). *Doğaya Yönelik Gerçekleştirilen Rekreatif Etkinliklerde Tüketicilerin Çevre Dostu Rekreasyon Davranışlarının İncelenmesi: Kamping Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Anaca Yayınları, Adana.
- Köktaş Kılbaş, Ş. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Koparan, Ş. ve Öztürk, F. (2002). 'Uludağ Üniversitesi Personelinin Üniversite Sportif Olanaklarından Yararlanma Düzeyleri'. www.dergipark.ulakbim.gov.tr/uefad/article/viewFile/5000152252/500013859. (erişim tarihi: 07.05.2017).
- Mersinli, D. (2009). *Yerel Yönetimlerde Spora Yönelik Rekreasyon Hizmetleri ve Büyükşehir Belediyelerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Olan Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Morçin, İ. ve Erdoğan, Morçin, S. (2015). 'Kırsal Rekreasyona Katılım İsteğinin Katılım Sıklığına Etkisi: Çıldır Lisesi Örneği'. www.s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/37179928/11_UHBAB.pdf. (erişim tarihi: 07.05.2017).
- Nadirova, A.A. (2000). *Understanding Leisure Decision Making: An İntegrated Analysis of Recreation Participation, Anticipated Leisure Benefits, Environmental Attitudes, Leisure Constraints, and Constraints Negotiation*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Alberta Üniversitesi Department of Earth and Atmospheric Sciences Edmonton, Alberta.
- Nam, j.W., Cho, M.H. ve Goo, K.B. (2009). 'The Perceived Constraints, Motivation, and Physical Activity Levels of South Korean Youth'. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 31(1): 42.
- Okuyucu, C., Ramazanoğlu, F. ve Tel, M. (2006). 'Teknolojik Gelişim İle Serbest Zaman Faaliyetleri İlişkisi'. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, :60
- Öktem, T., Genç, H. İ., Öktem , G. ve Baykara, C. (2016). 'Cinsiyet Değişkenine Göre Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesi'. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2):14.

- Ömür, B. (2006). *Rekreasyon Yönetiminde Rekreasyon Programının Yönetmelik süreçlerinin Değerlendirilmesi (Düzce-Akçakoca Festival Program Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özdemir, E. (2007). *İstanbul Kıyı Mekanında Dolgu Alanların Rekreasyonel Kullanımının Planlama Açısından İrdelenmesi İstanbul Avcılar Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, B., Gelen, İ. ve Öcal, S. (2009). ‘İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının Günlük Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi’. www.sbed.mku.edu.tr/article/view/1038000393/1038000218. (erişim tarihi: 07.05.2017).
- Özşaker, M. (2012). ‘Gençlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme’. www.s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/40816510/D3.pdf. (erişim tarihi: 11.05.2017).
- Sağlık, E., Morçin, İ. ve Erdoğan, Morçin, S. (2014). ‘ Üniversite Öğrencilerinin Kırsal Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Kısıtlayıcılar: Çıldır Meslek Yüksek Okulu Örneği’. www.dergipark.ulakbim.gov.tr/ejovoc/article/view/5000087409. (erişim tarihi: 13.05.2017).
- Sandal, E. K. ve Kandemir, N. (2013). ‘Kahramanmaraş İlindeki Günübirlik Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı ile İlgili Sorunlar’. www.dergipark.ulakbim.gov.tr/tcd/article/view/1074000018. (erişim tarihi: 16.05.2017).
- Sandıkçı, M. ve Günay, F. (2014). ‘Afyonkarahisar’ın Rekreasyon Alan Ve Faaliyetlerinin Konaklama Süresi Üzerindeki Etkisi’. www.acikerisim.aku.tr/handle/11630/3625. (erişim tarihi: 18.05.2017).
- Sarıbaş, R. (2010). *Eğirdir Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Çalışanlarının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sarıbaş, Ö. (2015). *Turistlerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarını Etkileyen Unsurlar: Antalya ve İzmir Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sunay, H. (2009). *Spor Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu, V. (1995). *Biyoistatistik (Biostatistics)*. Özdemir Yayıncılık, Ankara.

- Tavazar, H. (2016). *Sürdürülebilir Etkinlik Yönetim Anlayışı Kapsamında Özel Sektör Rekreatif faaliyetlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Sevil, T., Şimşek, K.Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A. ve Kocaekşi, S. (2012). *Boş Zaman ve Rekreatif Yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Turgut, T. (2012). *Suya Dayalı Rekreatif ve Antalya İlinde Suya Dayalı Rekreatif Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Profillerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Türker, A., Öztürk, G. ve Çelik, A. (2015). 'Dış Mekan Turizm ve Rekreatif Faaliyetleri Açısından Muğla İli İklim Konforu Analizi'. www.dergipark.ulakbim.gov.tr/deusosbil/article/view/5000067250. (erişim tarihi: 21.05.2017).
- Uğurlu, A. (2005). *Rekreatif Amaçlı Doğa Sporlarının Turizm'de Kullanılması Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Yağcı, P. (2015). *Lisans Düzeyinde Rekreatif Bölümü Müfredatlarının İncelenmesi ve Örnek Müfredat Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yaşartürk, F., Uzun, M., İmamoğlu, O. ve Yamaner, F. (2016). 'Sedanter Kadınların Rekreatif Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin İncelenmesi' www.dergipark.ulakbim.gov.tr/download/article-file/285717. (erişim tarihi: 27.05.2017).
- Yavuz, E. ve Altınay, M. (2015). 'Rekreatif Etkinliklerine Katılımda Somut Olmayan Kültürel Mirasın Rolü'. 3. *Rekreatif Araştırmaları Kongresi*. 5-7 Kasım 2015, Eskişehir, s. 156-157.
- Yerlisu Lapa, T. ve Ardahan, F. (2011). 'Açık Alan Rekreatifonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar'. www.s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/41672351/outdoor. (erişim tarihi: 28.05.2017).
- Yılmaz, D. (2005). *Rekreatif Program Yönetimi: Orta Öğretimde Rekreatif Programlarına Katılan Bayan Öğrencilerin, Rekreatif Programlarına Bakış Açılarının ve Deneyimlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EK 1- MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ONAY YAZISI

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.13529117

30.12.2015

Konu: Anket Uygulaması

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erkut DORUL'un “**Milli Eğitime Bağlı Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi: Antalya Örneği**” konulu tez çalışmasını, İlimizde görev yapan öğretmenlere uygulama isteği ile ilgili 21/12/2015 tarihli dilekçesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 28/12/2015 tarihinde incelenerek “**Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi**” esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, “**Milli Eğitime Bağlı Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi: Antalya Örneği**” isimli araştırmasını, İlimizde görev yapan öğretmenlere, Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri aksatılmaksızın yapılması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir TANRIBİR
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
30.12.2015

Osman Nuri GÜLAY
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ebubekir TANRIBİR Şb. Md.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

EK 2 - ANKET

SAYIN MİLLÎ EĞİTİM MENSUPLARI;

Bu anket, Akdeniz üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesinde bilimsel bir araştırma olarak yapılmaktadır, sonuçları da yine bilimsel bir kongrede sunulacaktır.

Rekreasyon; dilimizde daha çok boş zaman kullanımı olarak bilinmektedir. Aslında zorunlu işler dışında kalan serbest zamanın, kişisel gelişim, rahatlama, dinlenme, eğlenme, yenilenme amaçlı kullanımıdır. Başlıca rekreasyon etkinlikleri olarak da; sportif, kültürel, sosyal faaliyetleri sayabiliriz. Sonuç olarak kişisel kazanımlar; bedensel ve ruhsal sağlık, eğlenme başta olmak üzere iş verimliliğidir.

Bu kavramın Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev ifa eden öğretmenler tarafından ne derecede bilindiği ve kullanıldığının tespiti asıl amacımızdır. Geri dönüşü ise; kuruma, bu alanda yol göstermek olacaktır. Ankete isim yazmayınız, bizi ilgilendiren kimliğiniz değil, konu ile ilgili vereceğiniz doğru bilgilerdir.

İLGİNİZ İÇİN TEŞKKÜR EDERİZ.

Yaşınız : () Cinsiyetiniz : Bayan () Bay ()

Medeni durumunuz : () Bekar () Evli

1- Görev yapma şekliniz ? Sabahçı () Öğleci () Tam Gün ()

2- Günlük çalışma süreniz ? Saat olarak.....

3- Hafta sonları çalışıyor musunuz ? Evet ise ayda kaç hafta sonu ?
() Evet () Hayır Ayda.....hafta sonu

4- Eğitim durumunuz ? () lisans () Yüksek Lisans () Doktora

5- Aylık ortalama geliriniz ?

() 2000 – 2500 TL arası () 2500 – 3500 TL arası () 3500 TL ve üstü

6- Rekreasyon etkinlikleri (boş zamanları değerlendirme) denilince aklınıza ne gelir ?

() Açık alan etkinlikleri () Spor () Sanat ve kültür () Eğlence

7 - Rekreasyon etkinliklerine (boş zaman değerlendirme) katılımınızı etkileyen nedenler ve dereceleri nelerdir ?

MADDİ YETERSİZLİK

() Çok etkili

() Az etkili

() Etkisiz

ZAMAN AYIRAMAMA

() Çok etkili () Az etkili () Etkisiz

İŞ YOĞUNLUĞU

() Çok etkili () Az etkili () Etkisiz

8 - Haftada kaç saatinizi rekreasyon etkinlikleri (boş zaman değerlendirme) için ayırabiliyorsunuz?

() 4 saat ve altı () 5 – 10 saat () 10 saat ve üzeri

Zaman ayırdığınız alanlar :

SPOR (M.Tenisi, Basketbol, futbol, yüzme, koşu, bisiklet, vücut geliştirme, judo, aikido vs)

	Haftada 1 kez	Haftada 2-4 kez	Hergün
İzleyici	()	()	()
Katılımcı	()	()	()

SANAT VE KÜLTÜR (Sinema, tiyatro, konser, gelişim kursları(bilgisayar, yabancı dil vs, sergi)

	Haftada 1 kez	Ayda 2-4 kez	Ayda 6 kez ve üstü
İzleyici	()	()	()
Katılımcı	()	()	()

EĞLENCE (Arkadaş toplantıları, müzikli eğlence yerleri, TV izleme, internet)

	Haftada 1 kez	Haftada 2-4 kez	Hergün
İzleyici	()	()	()
Katılımcı	()	()	()

AÇIK ALAN ETKİNLİKLERİ (Piknik, gezi, camping, doğa yürüyüşü, dalış, kaya tırmanışı)

	Ayda 1 kez	Ayda 2-4 kez	Ayda 6 kez ve üstü
İzleyici	()	()	()
Katılımcı	()	()	()

EK 3 – SERBEST ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ

BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Önemsiz 1	Önemsiz 2	Önemli 3	Çok Önemli 4
1. Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	1	2	3	4
2. Kendini yorgun hissetmek	1	2	3	4
3. Sakatlanmaktan korkmak	1	2	3	4
4. Sağlık problemleri	1	2	3	4
5. Kendini güvende hissetmemek	1	2	3	4
6. Sosyal ortamlardan mutlu olmamak	1	2	3	4
7. Nerden öğreneceğini bilmemek	1	2	3	4
8. Nerede katılacağını bilmemek	1	2	3	4
9. Öğretecek kimsenin olmaması	1	2	3	4
10. Tesis donanımının yetersiz olması	1	2	3	4
11. Tesislerin yetersiz olması	1	2	3	4
12. Tesislerin kalabalık olması	1	2	3	4
13. Sunulan hizmetleri beğenmemek	1	2	3	4
14. Eve yakın imkânların olmaması	1	2	3	4
15. Ulaşımın zaman alması	1	2	3	4
16. Arabanın olmaması	1	2	3	4
17. Yeteri kadar paranın olmaması	1	2	3	4
18. Arkadaşlarının zamanının olmaması	1	2	3	4
19. Beraber kablacak kimsenin olmaması	1	2	3	4
20. Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	1	2	3	4
21. İş/çalışma zamanının yavaş olması	1	2	3	4
22. Aile için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
23. Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
24. Program zamanlarının uygun olmaması	1	2	3	4
25. Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek	1	2	3	4
26. İlgili olmamak	1	2	3	4
27. Rutin programı bozmak istememek	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI : Erkut DORUL

Doğum Yeri ve Tarihi : Arsin-30.11.1983

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : İsmet İnönü Anadolu Turizm Meslek Lisesi, Antalya,2001.

Lisans Diploması : Akdeniz Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Antalya, 2005

Yüksek Lisans Diploması : Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, 2017

Tez Konusu : Milli Eğitim’e Bağlı Görev Yapan Öğretmenlerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi (Antalya Örneği)

Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Öger Tur
Antalya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü 2002-2003

Çalıştığı Kurumlar : Hotel-Masör
Kayı Tur
İbrahim Etem Ulagay Menarini Grup – Tıbbi Mümessil
EGM Polis

E-Posta : e-dorul@hotmail.com